

บทที่ 6

ผลการสร้างและนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาประเมินและพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการนำเสนอผลการสร้างและนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมสำหรับประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ซึ่งได้นำเสนอผลในแต่ละขั้นตอนย่อยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมสำหรับประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม (Participatory Evaluation) และการประชุมร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในที่ได้แก่คณะครูของทั้ง 2 แห่ง พบว่า ได้ร่างรูปแบบที่มีความเหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาสรุปสังเคราะห์ร่วมกันจนได้เป็นรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมๆ ที่มีการกำหนดรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม

1.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ที่จะเข้าร่วม

1.2 ผู้มีส่วนร่วม : คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง

1.3 องค์ประกอบทางด้านเนื้อหา : ความสำคัญของการประเมิน หลักการประเมินแบบมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้ที่เข้าร่วมประเมิน

1.4 วิธีการดำเนินงาน : จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนัก และความเข้าใจในหลักการประเมิน ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้แก่ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ

คำพูดเกี่ยวกับประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเตรียมความพร้อม

“... การที่จะให้เขาทำอะไร ก็ควรที่จะให้เขาเข้าใจในสิ่งที่จะทำก่อน จึงจะให้ความร่วมมือไม่ใช้อยู่ ๆ ไปให้เขาทำนั่นทำนี่ แต่ไม่ได้บอกว่าจะทำอะไร เขาอาจเกิดความระแวงก็ได้ นี่ถ้าผมไม่รู้มาก่อน ผมก็เข้าใจว่าเธอจะมาคอยสังเกตในเรื่องของการมีส่วนร่วม...”

(คำกล่าวของ ผอ. ร.ร.วัดน่านน้ำ)

คำพูดเกี่ยวกับประเด็นการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการในการเตรียมความพร้อม

“... พี่ไม่เข้าใจหรือว่าเธอจะมาทำอะไร ก็ถ้าจะให้ดีก็ต้องชี้แจงให้เขารู้ก่อน ยิ่งชาวบ้านเขาก็ยังไม่เข้าใจใหญ่ เพราะยังไม่มันก็ต้องเกี่ยวข้องกับเขาใช้ไหม.... จะใช้การประชุม หรือพูดคุยก็ได้ แต่น่าจะจัดประชุม จะได้รู้ไปพร้อม ๆ กัน ”

(คำกล่าวของ ผอ. ร.ร.วัดวังวน)

คำพูดเกี่ยวกับประเด็นกลุ่มผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อม

“... คนที่ควรจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับเขานะหรือ มันน่าจะเป็นกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษา และที่ ผู้ปกครองนะ เพราะเขาเกี่ยวข้องโดยตรง”

(ครูลี ร.ร.วัดน่านน้ำ)

“... ที่โรงเรียนมันขนาดเล็ก กรรมการมันมีน้อย ที่เป็นชาวบ้านไม่รวมครูก็แค่ 7 คนเอง น่าจะเอาพวกผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้านมาด้วยนะ เพราะพวกนี้เขามีความคิดดี ๆ เยอะ และก็กล้าพูดด้วย”

(ผู้ช่วย ผอ. รร.วัดวังวน)

2. ขั้นการวางแผนการประเมิน

มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ

- 2.1 กำหนดประเด็นประเมิน
- 2.2 ออกแบบการประเมิน
- 2.3 สร้างเครื่องมือ

ดังนั้นจึงได้องค์ประกอบของขั้นตอนย่อยดังนี้

2.1 กำหนดประเด็นการประเมิน

2.1.1 วัตถุประสงค์: เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นการประเมิน โดยยึดกรอบภาระงานของโรงเรียน 4 ด้าน

2.1.2 ผู้มีส่วนร่วม: คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง

2.1.3 องค์ประกอบของเนื้อหา: กิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในงาน 4 งาน ได้แก่ (1) งานวิชาการ (2) งานการเงินงบประมาณ (3) งานบุคคล และ (4) งานบริหารทั่วไป

2.1.4 วิธีการดำเนินงาน: จัดประชุมกลุ่มย่อย กับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วร่วมกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ออกเป็นประเด็นประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่างๆ มีดังนี้

คำพูดเกี่ยวกับเนื้อหาของประเด็นการประเมิน

"ที่ไม่เข้าใจว่าประเด็นการประเมินคืออะไรนะ แต่ถ้าจะประเมิน เราก็ที่น่าจะประเมินในสิ่งที่เราควรจะมีบทบาทในการทำ เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ของพวกคณะกรรมการ ผู้ปกครอง"

(คำพูดของ ครูฝ่ายวิชาการ รร.วัดน่านน้ำ)

"ถ้าเราจะประเมินการมีส่วนร่วม เราน่าจะใช้ภาระงานของโรงเรียนที่ตอนนี้เขามี 4 ด้าน ซึ่งก็ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย"

(คำพูดของ ผอ. รร.วัดวังวน)

คำพูดเกี่ยวกับประเด็นของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นประเมิน และวิธีการดำเนินงาน

"ชุมชนมันหมายถึงหลายฝ่าย ถ้าเป็นที่นี้ก็น่าจะพูดถึง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนั่นแหละ ครูเราก็ต้องช่วยเหมือนกัน เพราะเราจะรู้และแบ่งงานได้ ชาวบ้านเขาแบ่งไม่เป็นหรอก เขาก็บอกได้ว่าเขาทำอะไร แต่จะไปบอกว่างานนั้น งานนี้คงไม่ได้หรอก"

(คำพูดของ ผอ. รร.วัดน่านน้ำ)

"...การดำเนินงานก็ใช้การประชุมเป็นกลุ่ม ๆ ก็ได้ มันจะได้ไปในทางเดียวกัน"

(คำพูดของ ผอ. รร.วัดน่านน้ำ)

2.2 การออกแบบการประเมิน

2.2.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันออกแบบการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2.2 ผู้มีส่วนร่วม : คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

2.2.3 องค์ประกอบของเนื้อหา : กำหนดองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วม ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ วิธีการเก็บข้อมูล โดยมีการนิยามความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้ ดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน หมายถึง สิ่งที่ต้องการได้รับการประเมินการมีส่วนร่วม
- 2) มาตรฐานการมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ได้จากการสังเคราะห์เป็นประเด็นประเมินในแต่ละงาน นั่นคือ เรียกประเด็นประเมินที่ได้จากการสังเคราะห์ว่ามาตรฐานการมีส่วนร่วม
- 3) ตัวชี้วัด หมายถึง กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เพื่อแสดงว่าได้มีส่วนร่วมในมาตรฐานการมีส่วนร่วมนั้น ๆ
- 4) เกณฑ์ ในที่นี้จะมี 2 แบบ คือ
 - 4.1) เกณฑ์การพิจารณา หมายถึง กิจกรรมย่อยของตัวชี้วัดที่เป็นข้อตกลงร่วมกันว่าจะปฏิบัติระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อแสดงว่าได้ดำเนินการมีส่วนร่วมตามตัวชี้วัดนั้น ๆ
 - 4.2) เกณฑ์การประเมิน หมายถึง ถ้าปฏิบัติตามเกณฑ์ถือว่าผ่านตัวชี้วัดนั้น ๆ
- 5) วิธีการเก็บข้อมูล หมายถึง การกำหนดแผนในการเก็บข้อมูลว่าจะเก็บกับใคร หรือจากแหล่งใด ให้กำหนดเป็นแหล่งข้อมูล และวิธีการในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการ

2.2.4 วิธีดำเนินการ : จัดประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครูก่อน เพื่อนำประเด็นการประเมินมากำหนดองค์ประกอบของการประเมินการมีส่วนร่วม ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ และวิธีการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงได้กำหนดตัวแทนชุมชนที่ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองมาร่วมกันรับรู้และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเนื้อหาการประเมิน

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นองค์ประกอบของการประเมิน

“องค์ประกอบของการประเมิน เรากำหนดเป็น วัตถุประสงค์การประเมิน มาตรฐาน ตัวชี้วัด
อย่าง สมศ. เขาได้ไหมหละ ครูเราคุ้นเคยกันอยู่แล้ว หรือใครถนัดเรียกอะไรก็ให้เข้าใจตรงกันแล้วกัน”

(คำกล่าวของครูวิชาการ รร.วัดน่านน้ำ)

“จะประเมินอะไรก็ตาม มันก็ต้องรู้ว่า จะประเมินอะไร กับใคร ถ้าเราได้มาตรฐาน
ตัวชี้วัดแล้ว เราจะไปเก็บข้อมูลกับใคร นี่ก็ต้องกำหนดเหมือนกัน”

(คำพูดของ ครูเหม่ม ร.ร. วัดวังวน)

คำพูดเกี่ยวกับการนิยามคำว่า “เกณฑ์”

“เกณฑ์ของเรา น่าจะเป็นสิ่งที่กำหนดร่วมกันนะ เพื่อให้ชาวบ้านเขายอมรับ
และพร้อมที่จะทำตาม หรือพูดง่าย ๆ ว่า เขาจะรู้ก่อนว่าเขาควรจะต้องทำอะไรบ้าง
เวลาประเมินมันจะได้ผลการประเมินที่เขายอมรับ ถ้าเขาทำได้ก็ผ่าน แต่ถ้าเขาทำไม่ได้ เขาก็จะรู้
ว่าเขาควรต้องปรับปรุงอย่างไร ”

(คำกล่าวของ ครูลี ร.ร.วัดน่านน้ำ)

คำพูดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการออกแบบการประเมิน และผู้ที่มีส่วนร่วมในการออกแบบ

“โ้ย ! จะมาให้ชาวบ้านเขาออกแบบการประเมิน ทำจะยากนะ ขนาดครูก็ยุ่งง
แล้วชาวบ้านเขาไม่รู้หนังสือ จะทำได้หรือ พี่ว่าตอนแรกก็ทำเฉพาะคณะครูแหละ ใครว่างก็มา
แต่อย่างน้อยก็มีผู้บริหารเป็นตัวหลัก ไซ้ไหม ผอ....(หัวเราะ)”

(คำพูดของครูลี รร.วัดน่านน้ำ)

2.3 การสร้างเครื่องมือ

2.3.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2.3.2 ผู้ที่มีส่วนร่วม : ผู้วิจัย และคณะครู

2.3.3 องค์ประกอบของเนื้อหา : เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจประกอบไปด้วย ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

2.3.4 วิธีดำเนินการ : ใช้การประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครู โดยนำรายการเครื่องมือที่ได้จากการออกแบบประเมินในขั้นตอนที่ 2.2 มาสร้างเครื่อง โดยผู้วิจัยเป็นหลัก เนื่องจากมีความรู้ในเรื่องการออกแบบเครื่องมือ จากนั้นจึงนำมาให้คณะครูร่วมกันพิจารณาปรับปรุง

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดผู้ที่เข้าร่วมสร้างเครื่องมือ

“การสร้างเครื่องมือครูไม่ค่อยมีความรู้เท่าไร ถ้าจะให้ทำก็คงต้องเรียนรู้อีกเยอะ มันจะเสียเวลา ฝน เอาไปทำเถอะ แล้วถ้าจะให้ช่วยดูก็ได้ ไม่มีปัญหา”

(คำพูดของ ผอ. ร.ร.วัดวังวน)

“พวกแบบสอบถามอะไร ๆ พี่ไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรหรอกนะ เธอจบวัดมดมา ไม่ใช่เธอ น่าจะทำได้ดีกว่า”

(คำพูดของ ครูลี ร.ร.วัดน่านน้ำ)

“การสร้างแบบสอบถาม น่าจะเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยนะ เพราะจะมาให้ชาวบ้านหรือครูเป็นคนทำให้คงเป็นไปไม่ได้หรอก มันยาก”

(คำพูดของครูทิม ร.ร.วัดน่านน้ำ)

3. การดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้ที่มีส่วนร่วม : ตัวแทนชุมชนในการเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักเรียน และคณะครู ส่วนผู้ประเมินได้แก่ ผู้วิจัยร่วมกับตัวแทนคณะครู

3.3 องค์ประกอบของเนื้อหา : กำหนดทีมประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ผู้วิจัยและคณะครู การวางแผนปฏิทินในการดำเนินงานเก็บข้อมูลว่าจะอะไร เก็บเมื่อไร ใช้เวลาเท่าไร กำหนดวันสิ้นสุดการเก็บข้อมูล

3.4 วิธีดำเนินการ : 1) ประชุมคณะครู เพื่อกำหนดทีมประเมิน และร่วมกันวางแผนปฏิทินในการดำเนินการเก็บข้อมูล 2) แจ้งให้ชุมชนได้รับทราบแผนปฏิทินในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้ชุมชนได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการประเมินการมีส่วนร่วม 3) ทีมประเมินได้ดำเนินการตามแผนปฏิทินการเก็บข้อมูล 4) จัดประชุมเพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวมจัดหมวดหมู่เข้าด้วยกันเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดผู้ที่มีาร่วมดำเนินการเก็บข้อมูล

“ คนที่จะมาร่วมเก็บข้อมูล นักวิจัยน่าจะเป็นตัวหลักนะ เพราะเป็นคนนอก เวลาเก็บจะได้ไม่ลำเอียง ถ้าให้ครู หรือ ชาวบ้านเก็บอาจลำเอียงก็ได้นะ”

(คำพูดของ ครูสิริพร รร.วัดวังวน)

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดผู้ที่มีาร่วมดำเนินการเก็บข้อมูล

“... วิธีดำเนินการ ก่อนอื่นก็ต้องมีการกำหนดคนที่จะมาประเมิน หรือทีมประเมิน แล้วก็ให้พวกนั้นมาร่วมกันวางแผนการเก็บข้อมูล ก็ต้องมีการระบุวันที่จะเก็บ เก็บอะไร เก็บกับใคร ข้อมูลที่ได้จะเอาไปไว้ที่ไหน ไม่ใช่ต่างคนต่างเก็บเดี๋ยวหายหมด...”

(คำพูดของครูวิชาการ รร.วัดน่านน้ำ)

4. การวิเคราะห์และสะท้อนกลับ

4.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนกลับผลทันทีต่อผู้ถูกประเมิน

4.2 ผู้มีส่วนร่วม : ทีมประเมิน

4.3 องค์ประกอบของเนื้อหา : การจัดกระทำกับข้อมูล อาจหาค่าสถิติพื้นฐาน ก่อนแล้วเทียบกับเกณฑ์ หรือพิจารณาการเปรียบเทียบผลข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมมาได้เทียบกับเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จนได้ร่างผลการประเมิน

4.4 วิธีดำเนินการ : ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคลากรในทีมประเมิน เกี่ยวกับการจัดกระทำข้อมูล ก่อนแล้วเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาข้อยุติในผลการประเมิน และช่วยกันหาเหตุผลประกอบผลการประเมิน และร่างรายงานผลการประเมิน เพื่อนำเสนอต่อไป

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ

คำพูดเกี่ยวกับการดำเนินงานวิเคราะห์ข้อมูล

“ในการวิเคราะห์ข้อมูล ก็นำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็น่าจะสรุปได้ หรือจะให้ดี ก็อาจมีการประชุมร่วมกันก่อนตัดสินใจผลการประเมิน”

(คำพูดของครูฝ่ายวิชาการ รร.วัดน่านน้ำ)

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล

“วิเคราะห์ข้อมูล การประเมินการมีส่วนร่วมมันจะมีการวิเคราะห์ทางสถิติไหมหละ ถ้ามี ดร. ก็ทำไป ก่อนแล้วก็มาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้”

(คำพูดครูหม่อมขาว ร.ร.วัดวังวน)

5. การนำเสนอผลการประเมินและการนำไปใช้

5.1 วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันนำเสนอผลการประเมินต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อทำให้เกิดการยอมรับร่วมกัน

5.2 ผู้มีส่วนร่วม : ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง

5.3 องค์ประกอบของเนื้อหา : รายงานผลการประเมิน ซึ่งควรมีองค์ประกอบดังนี้ (1) ความสำคัญของการประเมินการมีส่วนร่วม (2) วัตถุประสงค์ของการประเมิน (3) องค์ประกอบของการประเมิน ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ และวิธีการประเมิน (4) เครื่องมือที่ใช้ (5) สรุปผลการประเมิน และข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.

5.4 วิธีดำเนินการ : 1) จัดประชุมวิพากษ์ผลการประเมิน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้ร่วมรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งผลการประเมิน เพื่อให้เกิดการยอมรับในผลการประเมินร่วมกัน เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว 2) ดำเนินการปรับรายงาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ 3) นำเสนอต่อผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่มีความต้องการ เพื่อที่จะได้นำสารสนเทศที่ได้ไปดำเนินการ พัฒนาการมีส่วนร่วมต่อไป

ตัวอย่างคำพูดของบุคคลต่าง ๆ

คำพูดเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอผลการ
ประเมิน

“ ในขั้นนี้ น่าจะเป็นการนำเสนอผลต่อทุกคนที่มีส่วนร่วม นะ เขาจะได้รู้ว่าผลการ
ประเมินเป็นอย่างไร ถ้าอยากได้แย้งหรือให้เหตุผลที่สนับสนุนก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้ ทำเหมือน
สมศ.ไง..”

(คำพูดของ ผอ. ร.ร.วัดน่านน้ำ)

คำพูดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเนื้อหาของกรนำเสนอผลการประเมิน

“ ผลการประเมิน ต้องทำเป็นรายงาน จะได้ใช้เป็นหลักฐานประกอบการประเมิน
ภายนอก ในเนื้อหาที่ลงไปดูตัวอย่างการรายงานของ สมศ.”

(คำพูดของ ผอ. ร.ร.วัดวังวน)

เมื่อได้รายละเอียดของร่างรูปแบบในแต่ละขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนแล้ว สามารถสรุปเป็น
แผนภาพรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ ที่ได้จากการประชุมร่วมกับคณะครูทั้ง 2 แห่ง
ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอดังต่อไปนี้

ภาพ 10 รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมสำหรับประเมินและพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่สังเคราะห์และจัดประชุมได้ก่อนการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

ตอนที่ 2 ผลการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม มาจัดประชุมร่วมกับคณะครูทั้ง 2 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดรายละเอียดในการดำเนิน จนได้รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม สำหรับประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นวางแผนการประเมิน 3) ขั้นการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นวิเคราะห์และสะท้อนกลับ 5) ขั้นนำเสนอผลการประเมินและการนำไปใช้ โดยในแต่ละขั้นตอนได้กำหนดรายละเอียดขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) ผู้มีส่วนร่วม 3) องค์ประกอบของเนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ มาใช้ประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จริงกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 แห่ง โดยดำเนินการตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ ทั้ง 5 ขั้นตอน

ตอนที่ 2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ ไปใช้

ตอนที่ 2.3 พัฒนาการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 2.1 ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมเพื่อประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในตอนนีผู้วิจัยขอนำเสนอผลการดำเนินงานตามรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ ออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1.1 การเตรียมความพร้อม

ตอนที่ 2.1.2 การวางแผนการประเมิน

ตอนที่ 2.1.3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 2.1.4 การวิเคราะห์และสะท้อนกลับ

ตอนที่ 2.1.5 การนำเสนอผลการประเมินและการนำไปใช้

โดยนำเสนอทั้ง 2 กรณีตัวอย่าง ในแต่ละตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 2.1.1 การเตรียมความพร้อม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบการประเมินโดยมีรายละเอียดของผลการดำเนินงานในแต่ละโรงเรียน ดังนี้

กรณี โรงเรียนวัดน่านน้ำ

ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินแบบมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดผู้มีส่วนร่วม โดยอาศัยกรอบของรูปแบบการประเมินฯ ซึ่งเป็นบุคคลในกลุ่มดังกล่าว ซึ่งในการกำหนดผู้มีส่วนร่วมในการประเมินนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดโดยพิจารณาจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ที่มีความสามารถในการดำเนินการประเมินร่วมกับทางโรงเรียนได้ และเป็นผู้มีศักยภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อจะได้เป็นตัวแทนชุมชนมาร่วมออกแบบการประเมิน ซึ่งผู้บริหารได้กำหนดผู้มีส่วนร่วมดังกล่าวจำนวน 10 คน โดยจำแนกกลุ่มดังกล่าวออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 6 คน (ไม่รวมตัวแทนครูและผู้บริหาร) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน ตลอดจนผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ในส่วนของคณะครูกำหนดให้คณะครูทุกคนมีส่วนร่วมด้วย โดยมีผู้บริหารและครูฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน และฝ่ายวิชาการเป็นแกนหลัก
2. ประชุมชี้แจง เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการประเมินแบบมีส่วนร่วม หลักการประเมินแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนการประเมิน ตลอดจนบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน โดยแบ่งกลุ่มผู้รับทราบเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มของคณะครู และกลุ่มชุมชน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ดำเนินการชี้แจงให้กับคณะครูก่อน โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากคณะครูมีภาระหน้าที่ในการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมักสอดแทรกไปกับการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ก่อน เช่น ในช่วงของการรับประทานอาหารกลางวัน เวลาว่างจากการสอน หรือการพูดคุยหลังเลิกเรียน โดยอาจเป็นกลุ่มย่อยหรือรายบุคคลแล้วแต่โอกาส ซึ่งได้ดำเนินการมาระยะหนึ่ง จากนั้นจึงอาศัยช่วงเวลาในการประชุมครูประจำเดือน ขออนุญาตผู้บริหารเพื่อแทรกวาระการประชุมนี้เข้าไป เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2548 เวลา 13.00 – 15.00 น. ณ ห้องประชุมเล็กของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

ผลการดำเนินการ พบว่า ในช่วงแรก ๆ คณะครูแต่ละคนก็ไม่ค่อยเข้าใจในหลักการและความสำคัญเท่าที่ควร เนื่องจากยังใหม่ ประกอบกับประสบการณ์ในการถ่ายทอดของผู้วิจัยยังไม่ดีนัก

โดยมีคำพูดของครูฝ่ายวิชาการที่กล่าวไว้ว่า

"คือตอนนี้มันยังใหม่สำหรับพี่ หรือยังไม่รู้แน่ เพราะปกติเวลาทำวิจัย มันก็ต้องเริ่มจากปัญหาก่อน แล้วก็หาทางในการแก้ปัญหา แต่นี่พี่ยังไม่เห็นความสำคัญของการประเมิน เพราะปกติตัวมาตรฐานในเรื่องการมีส่วนร่วมของ สมศ ก็มีอยู่แล้ว และก็ใช้สิ่งที่เราประสอบอยู่เป็นตัวตัดสิน แต่ที่เธอพูดมานั้นเข้าใจยาก..."

ดังคำพูดของผู้บริหารที่กล่าวไว้ว่า

"ผมเข้าใจว่าเธอจะมาสังเกตุการมีส่วนร่วมของชุมชน และก็บอกว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนวัดน่านน้ำนั้นมันมาก หรือน้อยอย่างไร แต่ตอนนี้ก็กลายเป็นว่าเราต้องเป็นผู้ประเมิน ซึ่งก็ถ้าถามเราเราก็ตอบว่ามันมากแล้วสำหรับความต้องการของโรงเรียน แต่ถ้าเป็นคนภายนอก เขาจะมองเหมือนเราหรือเปล่าเราก็ตอบไม่ได้แน่ แต่เท่าที่พูดให้ฟัง ก็ต้องลองทำดูแหละจึงจะเข้าใจ เพราะพูดอย่างนี้มันนี่ก็ไม่ออก"

แต่ในระยะหลังคณะครูทุกท่านก็พอจะเข้าใจในหลักการและกระบวนการในการประเมินแบบมีส่วนร่วม รวมถึงบทบาทที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมความคิดและประเมินการมีส่วนร่วม ส่วนการดำเนินการชี้แจงกับกลุ่มตัวแทนชุมชน นั้นผู้วิจัยก็ทำเช่นเดียวกันกับคณะครู โดยมีทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยดำเนินการแบบไม่เป็นทางการก่อน โดยใช้โอกาสที่ชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมกับทางโรงเรียน มีการเยี่ยมบ้านบ้าง เช่น ไปเยี่ยมบ้าน อบต. มณี ซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และการประชุม อบต.สัญจรซึ่งจะจัดขึ้นเดือนละครั้ง ซึ่งจะเป็นที่รวมของคณะกรรมการสถานศึกษา เพราะส่วนใหญ่จะมีตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ก็จะใช้ช่วงเวลาหลังเลิกเรียนพูดคุยกับผู้ปกครองบ้าง ผู้วิจัยได้ใช้ช่วงเวลาและโอกาสเหล่านี้เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประเมิน ตลอดจนการอธิบายกระบวนการดำเนินงานอย่างคร่าว ๆ ในเบื้องต้น เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งทุกท่านก็มีความยินดี แต่มีบางท่านที่แสดงความกังวลว่าจะให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากเห็นว่าเป็นผู้ได้รับการศึกษาน้อย

จากนั้นก็ได้มีการประชุมชี้แจงอย่างเป็นทางการโดยจัดเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 ณ ห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ของโรงเรียนวัดน่านน้ำ เวลา 8.30 – 11.30 น. โดยได้เชิญกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมาร่วมกันพูดคุยในประเด็นดังนี้

ประเด็นการสนทนา

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม และการประเมินการมีส่วนร่วม
2. ขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม
3. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมินทุกฝ่าย

ในการกำหนดวันเวลาที่ให้ประชุมนั้นให้เวลาร่วมกับการจัดประชุมผู้ปกครองในวาระการเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนเวลาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

ดังที่ผู้บริหารได้กล่าวไว้ว่า

“โรงเรียนไม่อยากรบกวนเวลาเขามากนัก เวลาทำอะไรหรือจัดประชุมอะไรก็จะมีวาระต่าง ๆ มาเพิ่ม เพื่อให้การใช้เวลามันคุ้มค่า จะได้ไม่ต้องนัดมาบ่อย ๆ เพราะเขาก็ต้องทำมาหากิน”

ซึ่งในการดำเนินการชี้แจงนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงประกอบกับมีผู้บริหารและครูฝ่ายสัมพันธ์ชุมชนคอยให้การอธิบายขยายความ เมื่อเกิดความไม่เข้าใจ หรือสังเกตเห็นว่าเป็นคำศัพท์ทางวิชาการเกินไป ใช้เวลาในการชี้แจงประมาณ 45 นาที

ผลการประชุมร่วมกับตัวแทนชุมชนเพื่อทำความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า ในส่วนของความสำคัญของการประเมินนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินทุกคนให้ความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ในส่วนของประเมินยังมีบางคนที่ยังไม่เข้าใจ โดยเฉพาะกลุ่มของตัวแทนชุมชน

ดังคำพูดของ พี่น้อย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า

“ ก็ไม่เข้าใจเท่าไร อย่างถ้าถามฉันว่าชาวบ้านเข้ามาร่วมกับโรงเรียนมากไหม ก็ตอบได้เลยว่ามาก ครูให้ทำอะไรก็ทำ ช่วยอะไรได้ก็ช่วย เอาอาหารมาเลี้ยงเด็กอย่างบ่อย ใครมาถามก็ตอบได้เลย เพราะมันทำจริง...”

โดยผู้มีส่วนร่วมในการประเมินในส่วนของตัวแทนชุมชน จะประเมินโดยใช้ความรู้สึกเทียบกับเหตุการณ์ และประสบการณ์ที่ได้พบหรือได้ร่วมกันทำในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับโรงเรียนอยู่แล้ว ในจุดนี้ผู้วิจัยได้มีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินเข้าใจนั้น

เป็นสิ่งที่เรียกว่า “การประเมิน” และสิ่งที่มีส่วนร่วมในการประเมินบอกเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นเราเรียกว่า “ตัวชี้วัด” ส่วนระดับความพอใจของการมีส่วนร่วม โดยเทียบกับเหตุการณ์การมีส่วนร่วมตามที่ชุมชนต้องการหรือกำหนดร่วมกัน เรียกว่า “เกณฑ์การประเมิน” นั่นเอง

ในส่วนของขั้นตอนการประเมิน และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งคณะครูและตัวแทนชุมชน นั้นพอจะเข้าใจ แต่มีความหนักใจบ้าง ในเรื่องของการออกแบบการประเมิน เนื่องจากเกรงว่าจะไม่มีเวลาให้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกันตกลงหาข้อยุติในเรื่องของการดำเนินงานเพื่อร่วมกันออกแบบการประเมิน โดยได้ข้อตกลงร่วมกันว่าจะยึดกลุ่มของคณะครูเป็นหลักในการออกแบบการประเมิน เนื่องจากถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา ส่วนคณะของตัวแทนชุมชน จะเข้ามาช่วยพิจารณาปรับแก้ร่างแบบการประเมินที่ได้ถือครั้งในระยะสุดท้าย ก่อนที่จะนำไปใช้ในการประเมิน

กรณีโรงเรียนวัดวังวน

1. กำหนดกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดวังวนนั้นกระทำเช่นเดียวกันกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ นั่นคือประกอบด้วยคณะครูทุกคน และตัวแทนชุมชน

สำหรับคณะครูที่มีบทบาทเข้าร่วมในการประเมินนี้ประกอบไปด้วย คณะครูทุกท่าน แต่ผู้ที่มีบทบาทหลักจะเป็น ผู้บริหารโรงเรียน กับรองผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับชุมชนเป็นอย่างดี และยังรับผิดชอบในส่วนองงานสัมพันธ์ชุมชนอีกด้วย

ในส่วนตัวแทนชุมชนจะประกอบไปด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และยินดีให้ความร่วมมือ วิธีการได้มาก็ดำเนินการเช่นเดียวกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ โดยให้ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดกลุ่มบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน รวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทในฐานะที่เป็นตัวแทนของชุมชน ซึ่งพบว่าผู้บริหารไม่สามารถให้คำแนะนำได้ แต่ก็แนะนำให้ผู้วิจัยไปปรึกษากับรองผู้บริหาร เนื่องจากว่ามีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสัมพันธ์ชุมชน และยังมี ความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า

ดังคำพูดของ ผอ.ที่ว่า

“ไปปรึกษาท่านรองสิ เขารู้จักคนเยอะ พวกกรรมการนะ เขาสนิทกัน”

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้รายชื่อบุคคลดังกล่าวมาจำนวนหนึ่ง ประกอบกับบุคคลที่ผู้วิจัยได้สังเกตจากการลงสนามในระยะเวลาหนึ่งจึงพอทราบบ้าง จากนั้นผู้วิจัยก็ได้เข้าไปสร้างความสัมพันธ์ทั้งเป็น

รายบุคคล และรายกลุ่มย่อย แล้วแต่เหตุการณ์ความเหมาะสม เช่น การเข้าไปพูดคุยที่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งก็ได้พบกับ อบต. ทั้ง 2 ท่านด้วย หรือไปทำความรู้จักกับมัคทายก ซึ่งอาศัยการแนะนำจากรองผู้อำนวยการโรงเรียนในวันที่มัคทายกเข้ามาเลี้ยงไอศกรีมเด็กที่โรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ก็อาศัยการพูดคุยกับผู้ปกครองของเด็กที่มารับลูกหลานที่โรงเรียน หรือทำความรู้จักตอนที่โรงเรียนมีกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการทำทำความรู้จักและสร้างความสัมพันธ์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เนื่องจากด้วยทางโรงเรียนไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน

เมื่อทำความรู้จักกับกลุ่มคนดังกล่าวในระยะเวลาหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยได้ปรึกษาร่วมกับผู้บริหารและรองผู้บริหาร เพื่อกำหนดกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนฝ่ายชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน โดยพิจารณาจากการแสดงความคิดเห็น และความเป็นผู้นำตลอดจนศักยภาพในการเข้าร่วม จึงได้กำหนดผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน จำนวน 10 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

2. จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน โดยผู้วิจัยได้มีการพูดคุยกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการเช่นกันกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ โดยในช่วงแรกได้มีการสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง ให้กับคณะครูได้ทราบก่อน โดยเฉพาะผู้บริหารและรองผู้บริหาร ก็พบว่ายังไม่ค่อยเข้าใจเท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยก็ได้อาศัยเวลาและการเทียบเคียงตัวอย่างกับการประเมินภายนอกให้กับคณะครูได้รับทราบ จนพอจะเข้าใจบ้าง แต่มองว่าเป็นเรื่องยากที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน เนื่องจากมีการศึกษาน้อย

ดังคำพูดของ ครูแดงที่กล่าวไว้ว่า

“ชาวบ้านที่เขาไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรอก ขนาดให้มาประชุมยังไม่ค่อยจะมาเลย แล้วนี่จะมาให้คิด พี่ว่ายากนะ”

เมื่อคณะครูและผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินพอสมควรแล้ว ผู้วิจัยก็ได้จัดการประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้กับกลุ่มตัวแทนชุมชน โดยผู้วิจัยได้เข้าไปพูดคุยทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยในส่วนที่ไม่เป็นทางการ ได้มีการพูดคุยสอบถามความคิดเห็นพื้นฐานของความตระหนักในการมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เมื่อได้พูดคุยสร้างความสัมพันธ์ในระยะเวลาหนึ่งจน ผู้วิจัยได้เห็นว่ากลุ่มผู้มีส่วนร่วมเหล่านี้มีความ

ตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและเต็มใจที่จะเสียสละเวลามาร่วมในการประเมินการมีส่วนร่วมแล้ว ซึ่งมีตัวอย่างคำพูดที่ว่า

น้ำพินได้กล่าวไว้ว่า

“ ถ้าคณะครูเต็มร้อย พวกผมนะเต็มร้อย เหมือนกัน...”

ในส่วนที่เป็นทางการผู้วิจัยก็ได้จัดประชุมกลุ่ม เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2548 เวลา 13.30 – 15.30 น. ณ โรงอาหารโรงเรียนวัดวังวน โดยได้เชิญกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมาร่วมกันพูดคุยในประเด็นดังนี้

ประเด็นการสนทนา

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม และการประเมินการมีส่วนร่วม
2. ขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม
3. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมินทุกฝ่าย

ผลการประชุมทำความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า ในส่วนของความสำคัญของการมีส่วนร่วมนั้น ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินทุกคนให้ความสำคัญในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ในส่วนของกระบวนการประเมินยังไม่ค่อยเข้าใจในความสำคัญมีบางคนที่ยังไม่เข้าใจ จึงต้องอาศัยเวลาในการเรียนรู้ร่วมกัน

ในส่วนของขั้นตอนการประเมิน และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งคณะครูและตัวแทนชุมชน นั้นพอจะเข้าใจ แต่อาจให้ความร่วมมือได้ไม่เต็มที่นัก เนื่องจากเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร

ดังคำพูดของ น้ำพิน ที่กล่าวว่า

“ พอดีช่วงนี้ แต่ละคนก็ไม่ค่อยจะว่างกันเท่าไรต้องเกี่ยวข้าวกันด้วย ยังไง ดีเอกเตอร์ ก็ลองติดต่อกับผู้ช่วยก่อน ก็แล้วกันถ้าใครมาได้ก็มา”

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกันตกลงหาข้อยุติในเรื่องของการดำเนินงานเพื่อร่วมกันออกแบบการประเมิน โดยได้ข้อตกลงร่วมกันว่า จะยึดกลุ่มของคณะครูเป็นหลักในการออกแบบการประเมิน เนื่องจากถือว่าเป็นผู้หน้าที่หลักในการจัดการศึกษา ส่วนคณะของตัวแทนชุมชน จะเข้ามาร่วมพิจารณาปรับแก้ร่างแบบการประเมินที่ได้อีกครั้งในระยะสุดท้าย ก่อนที่จะนำไปใช้ในการประเมิน

สรุปผลการเตรียมความพร้อม

1. ในการกำหนดกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินของทั้ง 2 โรงเรียนนั้น จะมีลักษณะใกล้เคียงกัน นั่นคือจะประกอบไปด้วยกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา และบุคลากรนอกสถานศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งมีวิธีกำหนดโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดบุคคลต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากศักยภาพและความเต็มใจในการให้ความร่วมมือดำเนินการกับทางโรงเรียน ซึ่งทำให้ได้บุคลากรภายนอกสถานศึกษาที่อยู่ในชุมชน ประกอบไปด้วย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา/ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง จำนวน 10 คน
2. ในการดำเนินการสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน นั้นควรเป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เนื่องจากต้องอาศัยเวลาและการปลูกฝังจนเกิดความตระหนักในความสำคัญของการประเมิน ซึ่งต้องสร้างเข้าใจทั้งบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน และเน้นย้ำกับกลุ่มที่จะเข้ามาร่วมในการประเมินให้มากเพื่อให้การดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จโดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ผลของการสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ความสำคัญ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ของทั้ง 2 โรงเรียน พบว่า คณะครูและชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม แต่ในส่วนของความสำคัญทางการประเมินการมีส่วนร่วมยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญเท่าที่ควร จึงต้องใช้เวลาในการสร้างความตระหนัก สำหรับความเข้าใจในขั้นตอน การประเมิน และบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ส่วนใหญ่พอจะเข้าใจในภาพรวม แต่ในรายละเอียดนั้นยังไม่เข้าใจมากนัก แต่ก็มีแนวโน้มที่ดีที่จะเรียนรู้และให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย เนื่องจากเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากผลการเตรียมความพร้อมทำให้ได้กลุ่มคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินที่มีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการประเมินแบบมีส่วนร่วม และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เพื่อขอความร่วมมือในการร่วมกันวางแผนการประเมินในขั้นต่อไป

สรุปรูปแบบที่ได้จากการดำเนินการเตรียมความพร้อม

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการประเมินแบบมีส่วนร่วม ความเข้าใจในขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ที่จะเข้าร่วม

ผู้มีส่วนร่วม : คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง

องค์ประกอบทางด้านเนื้อหา : ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ความสำคัญของการประเมินการมีส่วนร่วม หลักการ และขั้นตอนการประเมินแบบมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้ที่เข้าร่วมประเมิน

วิธีการดำเนินงาน : จัดประชุมชี้แจง ตลอดจนมีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ในวาระโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อสร้างความตระหนัก และความเข้าใจในหลักการประเมิน ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้แก่ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง

ตอนที่ 2.1.2 การวางแผนการประเมิน

ในขั้นตอนการวางแผน ได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อยดังนี้

1. ขั้นกำหนดประเด็นในการประเมิน
2. ขั้นตอนออกแบบการประเมิน
3. ขั้นสร้างเครื่องมือ

1. ขั้นกำหนดประเด็นในการประเมิน

การดำเนินงานในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดประเด็นประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามกรอบภาระงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานแต่ละโรงเรียนดังนี้

กรณีโรงเรียนวัดน่านน้ำ

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้มีการพูดคุย สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครู และชุมชนเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วม เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2548 เวลา 9.00 – 11.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดน่านน้ำ

ผู้เข้าร่วมในการกำหนดประเด็น

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เข้าร่วมกำหนดประเด็นในการประเมิน จากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน กลุ่มคณะครู จำนวน 7 คน และกลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

การกำหนดกรอบการประเมิน ในครั้งแรก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามภาระงานของโรงเรียน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานการเงิน งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป แต่พบว่าการมีส่วนร่วมในงานบุคลากรนั้นจะมีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากเป็นเรื่องของนโยบายส่วนกลางที่จะกำหนดลงมานอกเหนือจากความควบคุมของสถานศึกษาและชุมชน

ดังคำพูดของผู้บริหารที่กล่าวไว้ว่า

“ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากรนั้น ชุมชนเข้าไปร่วมได้ยาก เพราะมันเป็นเรื่องที่เขา กำหนดมาจากส่วนกลาง พวกเขากำหนดตำแหน่ง อัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง ชุมชนจะทำได้ไง จะมี ส่วนร่วมได้บ้างก็ตรงที่คอยสังเกตการปฏิบัติงานของครู ว่าครูคนนั้นเป็นไง ครูคนนี้เป็นไง ซึ่งก็จะเป็น แบบไม่เป็นทางการ จะมาระบุให้เป็นทางการมันคงจะวุ่นวายนะ เอาเป็นว่าเรากำหนดแค่ 3 งานก่อน แล้วกัน ส่วนงานบุคคลค่อยเป็นค่อยไปในภายหลัง”

ดังนั้นจึงได้ประเด็นการประเมินที่เน้นการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ชุมชนควรเข้ามา มีส่วนร่วมทั้ง 3 งาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการ การมีส่วนร่วมด้านการเงิน และการมี ส่วนร่วมด้านงานบริหารทั่วไป โดยมีประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ มี 4 ประเด็น

1.1 การประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

เนื่องจากคณะครูส่วนใหญ่ต้องการทราบความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

ดังคำพูดของครูฝ่ายวิชาการที่กล่าวว่า

“ อยากรู้ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้จัด กิจกรรมได้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง”

คำพูดของผู้บริหารที่กล่าวว่า

“ชุมชนเขาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน”

และในส่วน of ชุมชนส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน แต่มีความต้องการเพิ่มเติมที่อยากให้นักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่มีคุณภาพ

ดังคำพูดของผู้ปกครองนักเรียน ป.6 ที่กล่าวว่า

“ ก็อยากให้โรงเรียนจัดสอนพิเศษ หรือหาวิธีอะไรที่จะทำให้เด็กสอบเข้า ม.1 ให้ได้เยอะ ๆ ให้แข่งกับพวกในเมืองเขาได้ แค่นี้ก็พอ”

จากตัวอย่างคำพูดที่กล่าวนี้จะเห็นว่าบทบาทของชุมชนควรต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ แนวทาง หรือแนวนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้คำว่า “การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย” โดยได้จากการปรึกษากับกลุ่มของคณะครูในการกำหนดคำให้มีความหมายครอบคลุม

1.2 การประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

คณะครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ หรือเพิ่มเติมในรายวิชาต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เรียกว่า “การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น”

ดังคำพูดของผู้บริหารที่กล่าวไว้ว่า

“ ผมอยากให้ประเมินในเรื่องของหลักสูตรว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร เพราะเวลาที่มีการประเมินภายนอกเข้ามา หรือใครเข้ามา เขาก็มักถาม ผมก็ไม่รู้จะตอบอย่างไรดี แล้วไม่รู้ว่าจะต้องทำอย่างไรถึงถูก”

1.3 การประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่

ชุมชนควรต้องเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ร่วมกับครูทั้งนี้ เนื่องจากครูต้องรับผิดชอบนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งอาจจะไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองควรต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่นอกเหนือเวลาเรียน

ดังตัวอย่างคำพูดดังนี้

คำพูดของครูกมลกล่าวไว้ว่า

“ครูคนเดียวสอนเด็กเป็นแสน จะให้ได้ดีหมด มันไม่ได้หรอก พ่อแม่ผู้ปกครองเขาก็ต้องช่วยลูกเขาด้วย อย่างเราให้งานไปทำที่บ้าน ถ้าพ่อแม่ไม่เอาใจใส่ไม่ได้ถาม บางคนมันก็ไม่ทำมา เราก็ต้องบอกให้เขาช่วยดูหน่อย เจอหน้าบางทีก็ต้องซัก ต้องถาม ต้องบอกว่าลูกเขาไม่ค่อยทำงานส่งมันเป็นอะไร หรือมีปัญหาอะไร ก็ต้องมาพูดคุยกัน จะได้หาทางแก้ไข”

คำพูดของหน้อย (ผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.4) กล่าวว่า

“ครูเขาก็ดูแลเด็กดี แต่ผู้ปกครองก็ต้องช่วยด้วย การบงการบ้าน ถ้าสอนไม่ได้ก็ให้พี่โต ๆ เขาช่วยสอน มันจะได้ไม่ถูกครูว่า”

1.4 การประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยควรเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการติดตามการทำงาน of โรงเรียน เพื่อจะได้รับรู้ผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำพูดของผู้บริหารกล่าวไว้ว่า

“ก็ควรให้ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการทำงานของเรา ผมคิดเสมอว่าหลักสำคัญในการทำงาน คือต้องทำในรูปของคณะกรรมการ จะทำให้เราพ้นจากคำครหา และก็โปร่งใส โดยเฉพาะเรื่องเงินนี้สำคัญ...”

2. การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 ประเด็น คือ

2.1 การประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

คณะครู และชุมชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการมีส่วนร่วมในระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา นับว่าเป็นบทบาทหลักที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากทุนและทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการนำไปแปรเปลี่ยนเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นที่มาตามความต้องการของโรงเรียน

ดังตัวอย่างคำพูดดังนี้

คำพูดของครูโอะกล่าวไว้ว่า

“เขาก็เสมือนสนับสนุนการศึกษานะแหละ เพราะคำว่าระดมทุนเนี่ย คือ การเอาทุนตรงนี้มา พัฒนาการศึกษา เขาอาจจะไม่เก่งวิชาการทางการศึกษา แต่ว่าทุนตรงนี้อะมา พัฒนาการศึกษา ...ที่นี้เขาก็ต้องหาทุนมา คือเอาทุนมาเพื่อมาเป็นฐานในการพัฒนา”

คำพูดของคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คนที่กล่าวไว้ดังนี้

พี่น้อย “มีเงินก่อน ทำอะไรก็ได้ จะพัฒนาอะไรก็ง่าย”

พี่ชาย “ไอ้เงินนี้แหละสำคัญ คิดแทบตายไม่มีเงินก็ทำอะไรไม่ได้”

3. การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป มี 2 ประเด็น ดังนี้คือ

3.1 การมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน ต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากตลอดปีการศึกษาทางโรงเรียนจะมีการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการสนับสนุนงานด้านวิชาการให้กับนักเรียน อย่างหลากหลาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนเป็นสำคัญ

ดังคำกล่าวของครูตุ้ได้กล่าวไว้ว่า

“ปี ๆหนึ่งเราจัดงานส่งเสริมกิจการนักเรียนมาก ทั้งงานวันสำคัญต่าง ๆ และไหนจะงานจรที่ได้รับมอบหมายจากเบื้องบนมาให้ทำ ครูก็มีอยู่ไม่กี่คน นักเรียนก็ตัวกะเปี้ยก บางอย่างเราก็ต้องพึ่งพาชุมชนให้เขาเข้ามาช่วย เข้ามาสนับสนุน อาจเป็นเงิน อาจเป็นแรงงานก็ดี ที่ว่าจำเป็นจริง ๆ ที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมนะ”

3.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นทรัพยากรที่ทุกฝ่ายควรต้องช่วยกันดูแลและพัฒนาปรับปรุงให้มีสภาพที่ดีต่อไป

ดังคำพูดของครูฝ่ายอาคารสถานที่กล่าวไว้ว่า

“... เราต้องปลูกฝังให้ลูกศิษย์ของเราเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของโรงเรียนอย่างแท้จริง เพราะเมื่อเขาโตเป็นผู้ใหญ่เขาก็จะเป็นคนหนึ่งในชุมชนที่จะเห็นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งที่เขิดหน้าชูตาอันดับแรก เป็นสิ่งที่มองเห็นก่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา...”

กรณีโรงเรียนวัดวังวน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้มีการพูดคุย สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการก่อน จากนั้นได้มีการจัดประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครู และชุมชนเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วม เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2548 เวลา 14.00 – 15.30 น. ณ ห้องผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งได้ประเด็นการประเมินที่เน้นการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเด็นการประเมินจะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม เช่นเดียวกับกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการเงินและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารทั่วไป ซึ่งได้ผลประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านวิชาการ

เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินงานวิชาการเป็นงานหลักของการจัดการศึกษา ดังนั้นควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ด้วย โดยได้แบ่งเป็นประเด็นการประเมินย่อยออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เนื่องจากเป็นข้อกำหนดในหลักการการทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการประเมินว่าชุมชนได้เข้ามามี
 ดังคำพูดของ ผู้บริหารโรงเรียนที่กล่าวไว้ว่า

"หลักสูตรหนึ่งแน่นอน แม้ว่าเราจะทำเอง แต่เราก็ต้องให้เขาดู รับรู้ว่าหลักสูตรของเราเป็นอย่างไร...หลักสูตรสถานศึกษานะ"

และคำพูดของรองผู้บริหารโรงเรียนที่กล่าวว่า

"...กระทรวงเขากำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำแต่จะทำได้หรือไม่ก็อีกเรื่องหนึ่งนะ แต่อย่างน้อยก็ควรเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้รับทราบ เพราะบางคนยังไม่รู้เลยว่าตอนนี้เขาเรียนเป็นกลุ่มสาระ..."

1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพราะทำให้ชุมชนได้รับรู้ว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร เป็นไปตามความต้องการของชุมชนหรือไม่ ต้องการความช่วยเหลือด้านอะไร เพื่อที่จะได้ร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

ดังคำพูดของ ผู้บริหารโรงเรียนที่กล่าวไว้ว่า

“น่าจะให้เรามาร่วมประเมินว่าการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเป็นอย่างไร เขาจะรู้ว่าลูกเขาเรียนอย่างไร ยิ่งพวกที่อ่านไม่ได้ เรียนไม่ดี มันเกิดจากอะไร จะได้ช่วยกันแก้ไข ไม่ได้โทษแต่โรงเรียนว่าไม่สอน”

1.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ว่าตลอดปีการศึกษาโรงเรียนได้ทำอะไรบ้าง ได้ผลเป็นอย่างไร เพื่อจะได้รู้ปัญหา และร่วมกันหาแนวทางพัฒนาต่อไป

ดังคำพูดของรองผู้บริหารที่กล่าวไว้ว่า

“จริง ๆ โรงเรียนเราก็ต้องมีการประเมินคุณภาพทุกปี ซึ่งครูก็รายงานกันไป... ชุมชนเขาก็น่าที่จะมารับรู้ มาให้ความคิด ความเห็นว่า ไอ้ที่ลูกเขาเรียนมาทั้งปี เขาชอบหรือไม่ชอบ ยังไง ต้องการอะไรอีก...”

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 ประเด็น

2.1 การมีส่วนร่วมระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา

คณะผู้มีส่วนร่วมในการประเมินให้ความเห็นตรงกันว่าชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในด้านงบประมาณการเงิน ในแง่ของการร่วมระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ

ดังคำพูดของมัคทายกวัด ที่กล่าวไว้ว่า

“...ไอ้เงินนี่มันสำคัญนะ จะทำอะไรมันก็ต้องใช้เงิน ฉันคิดไว้เสมอว่าถ้าโรงเรียนมีเงิน มีงบประมาณ จะทำอะไรมันก็สำเร็จหมดแหละ แต่ต้องโปร่งใสนะ ไม่งั้นคนเขาก็ไม่ศรัทธา และไม่ให้ความร่วมมือ...”

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการบริหารทั่วไป มี 1 ประเด็น

3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตั้งคำพูดของ อบต.ท่านหนึ่ง ที่กล่าวไว้ว่า

“เรามีหน้าที่ต้องดูแล ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อย่างซื่อสัตย์สุจริตเรียน ก็ต้องช่วยกัน นี่ก็เก่ามากเลย ตั้งแต่ผมเป็นเด็กเนียอาคารหลังนี้ ไม่ได้บสร้างใหม่เลย มันก็เริ่มผุพัง”

ตั้งคำพูดของน้าล่า ที่กล่าวไว้ว่า

“นอกจากให้ครูต้องสอนดีแล้ว เราก็หน้าต้องช่วยเขาเท่าที่จะทำได้นะ อย่างมาร่วมแรงสร้างสนามบอลเล่นี้ก็ได้จากชาวบ้านนะ..”

สรุปการกำหนดประเด็นประเมิน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้มีการพูดคุย สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และประชุมกลุ่มร่วมกับ คณะครู และชุมชนผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการประเมินในเรื่องของการมีส่วนร่วม ซึ่งได้ประเด็นการประเมินที่เน้นการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วม โดยแบ่งประเด็นการประเมินที่ได้ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยยึดลักษณะของขอบข่ายภาระงานของสถานศึกษา เป็นหลัก ได้แก่ 1) การประเมินการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ 2) การประเมินการมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ และ 3) การประเมินการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป แต่ในส่วนของ การประเมินการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร นั้นชุมชนทั้ง 2 แห่งให้ความเห็นว่ามึบทบาทในเรื่องนี้น้อยมากเนื่องจากเป็นเรื่องของนโยบายจากส่วนกลาง ดังนั้นจึงยังไม่นำมาพิจารณาในการประเมินครั้งนี้

ผลการกำหนดประเด็นการประเมินของทั้ง 2 โรงเรียนมีทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่ต่างกัน โดยผู้วิจัยได้นำมาสรุปรวมกัน ได้ประเด็นการประเมินย่อยในแต่ละประเด็นการประเมินหลักทั้ง 3 กลุ่ม ดังในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบผลของการกำหนดประเด็นการประเมินหลักและย่อยทั้ง 2 โรงเรียน

ประเด็นการประเมิน การมีส่วนร่วมหลัก	ประเด็นการประเมินย่อย	
	โรงเรียนวัดน่านน้ำ	โรงเรียนวัดวังวน
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านวิชาการ	- การมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย	ไม่มี
	- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	เหมือนกัน
	- การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาการเรียนรู้	- การมีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้
	- การมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของ สถานศึกษา	- การมีส่วนร่วมในการประเมิน คุณภาพของสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในด้านการ เงินและงบประมาณ	- การมีส่วนร่วมระดมทุนและ ทรัพยากรทางการศึกษา	เหมือนกัน
3. การมีส่วนร่วมในด้าน บริหารทั่วไป	- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้	เหมือนกัน
	- การมีส่วนร่วมสนับสนุนและ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน	ไม่มี

สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นการกำหนดประเด็นการประเมิน
หลังการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นการประเมิน โดยยึดกรอบภาระงานของโรงเรียน

4 ด้าน

ผู้มีส่วนร่วม : คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง

องค์ประกอบของเนื้อหา : การมีส่วนร่วมของชุมชนในงาน 3 งาน ได้แก่ (1) งานวิชาการ
(2)งานการเงินงบประมาณ (3)งานบริหารทั่วไป หมายเหตุ ยกเว้นงานด้านบุคคล

วิธีการดำเนินงาน : จัดประชุมกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม กับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม , กิจกรรมที่ชุมชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและกิจกรรมที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วม แล้วร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มาจัดกลุ่มออกเป็นประเด็นประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป

2. ขั้นตอนการออกแบบการประเมิน

โดยในขั้นการออกแบบการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์วิธีการเก็บข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการในแต่ละโรงเรียนโดยยึดคำถามการประเมินหลัก 4 ข้อ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543 หน้า 55-58) ได้แก่ ประเมินทำไม ประเมินอะไร ประเมินอย่างไร และตัดสินด้วยวิธีใด ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการดำเนินการเป็นรายโรงเรียนดังนี้

กรณีโรงเรียนวัดน่านน้ำ

ในขั้นนี้ผู้วิจัย ร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมาร่วมออกแบบแผนการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามประเด็นที่ต้องการประเมิน โดยได้จัดประชุมกลุ่มเมื่อวันที่ 6,9-11 มกราคม 2549 เวลา 9.00 – 10.30 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดน่านน้ำ นอกจากนี้ก็ได้มีการพูดคุยปรึกษากันอย่างไม่เป็นทางการในการปรับแผนการประเมินซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดองค์ประกอบของการประเมินการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ได้ร่วมกันกำหนดองค์ประกอบของการประเมิน ซึ่งผลจากการประชุมได้ข้อสรุปว่า ในการออกแบบการประเมินควรประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 1.2 ตัวชี้วัด
- 1.3 เกณฑ์การพิจารณา และเกณฑ์การตัดสิน
- 1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้

ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน มีดังนี้

- 1.1.1 เพื่อทราบสารสนเทศของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดน่านน้ำ
- 1.1.2 เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

1.2 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัด นั้นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันนิยามคำว่า “ตัวชี้วัด” ว่าเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าทำกิจกรรมเหล่านี้แสดงว่าได้มีส่วนร่วมตามประเด็นการประเมิน หรือในที่นี้ ขอเรียกประเด็นการประเมินว่า “มาตรฐาน” เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินภายนอก

1.3 เกณฑ์

ในการกำหนดเกณฑ์นั้น ผู้วิจัย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันพิจารณาตามตัวชี้วัด ว่าควรทำกิจกรรมใดบ้างจึงจะถือว่าได้มีส่วนร่วมตามตัวชี้วัดนั้น ๆ ซึ่งในที่นี้ กิจกรรมดังกล่าวจะขอเรียกว่า “เกณฑ์การพิจารณา” โดยในแต่ละตัวชี้วัดก็จะได้เกณฑ์การพิจารณา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้ตกลงร่วมกันออกมา 3 กิจกรรม แต่ในส่วนของเกณฑ์การประเมินนั้น ที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันว่าจะใช้การพิจารณาว่าถ้าเกิดเหตุการณ์หรือมีกิจกรรมตามตัวชี้วัดที่ได้ตกลงร่วมกัน ถือว่าผ่านตัวชี้วัดนั้น เนื่องจากต้องการที่จะให้ชุมชนได้ตระหนักและปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

ดังคำพูดของครูฝ่ายวิชาการที่กล่าวว่า

“ การกำหนดเกณฑ์การตัดสิน ก็น่าจะพิจารณาว่าเขาได้ทำตามที่ได้ระบุไว้ในตัวชี้วัด ก็น่าจะพอแล้วในระยะแรก ในส่วนที่จะทำให้เป็นระดับคะแนนการปฏิบัติมันยังไปไม่ถึงในตอนนี้นะ ค่อย ๆ พัฒนาในภายหลังน่าจะดีกว่า”

แต่เมื่อดำเนินการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาขึ้นมาในระยะหนึ่ง ผู้บริหารและคณะครูบางส่วนมีความเห็นว่าน่าจะกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นระดับคุณภาพ (rubric scores) 4 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินภายนอกของ สมศ. ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้เคยนำเสนอไว้ในช่วงแรกของการสร้างเกณฑ์ แต่คณะครูบางคนไม่เข้าใจในตอนนั้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้คำว่า เกณฑ์การประเมินเป็นระดับคุณภาพ ส่วนบางคนก็เข้าใจก็คิดพฤติกรรมในแต่ละระดับคุณภาพไม่ได้ จึงทำให้ไม่ได้นำมา

พิจารณาใช้ แต่พอมาในช่วงหลังซึ่งเป็นช่วงที่โรงเรียนมีการเตรียมรับการประเมินภายนอก รอบ 2 จาก สมศ. ได้มีการศึกษาในเรื่องนี้อีกครั้ง ทำให้ผู้บริหารเสนอความคิดให้กลับไปใช้เกณฑ์การประเมิน เป็นระดับคุณภาพ แต่ใช้คำว่า “รูบิกส์” ซึ่งครูหลายท่าน ก็เพิ่งจะเข้าใจเนื่องจากเคยได้รับการอบรม ในเรื่องนี้มาแล้ว แต่จำได้เป็นภาษาอังกฤษว่า “รูบิกส์”

ดังคำพูดของผู้บริหารที่กล่าวว่า

“เดี๋ยวก็จะมีการประเมินรอบ 2 อีกแล้ว ทำไมเราไม่คิดเกณฑ์แบบ สมศ. เขาละ ผมว่าน่าจะง่ายกว่านะ มันจะได้เหมือน ๆ กับเขา ทำแบบรูบิกส์ 4 ระดับ ปรับปรุง พอใช้ ดี ดีมาก...”

ดังคำพูดของครูโง๊ะที่กล่าวว่า

“...อ้อ! รูบ่ง รูบิกส์ พี่เคยอบรมมาแล้ว รู้ ทำไมจะไม่รู้ แต่ยาก ต้องป้ำลีนี่ เขาเก่ง เขาเคยไปเป็นกรรมการคิดรูบิกส์มาแล้ว...”

ดังคำพูดครูสี่ที่กล่าวเสริมอีกว่า

“อ้อ ! รูบิกส์เหรอ ป้ำเคยทำมาแล้ว ไม่ยากหรอก แต่ต้องเข้าใจกิจกรรมที่จะ ประเมินนะ ถ้าไม่รู้ก็คิดไม่ออกหรอก ครูที่นี้อบรมมาหมดแล้ว มันต้องทำเป็นระดับพฤติกรรม จากน้อยไปหามาก อย่างการให้คะแนนการคัดลายมือ ก็ตั้งเกณฑ์หลาย ๆ ข้อ.... ถ้าทำได้ครบก็ได้ คะแนนมาก”

ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเกณฑ์การประเมินเป็นระดับคุณภาพ (Rubric scores) จึงไม่มีอุปสรรค แต่จะมีอุปสรรค ในส่วนของการคิดพฤติกรรมในแต่ละระดับ คุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ให้ทุกฝ่ายพิจารณากิจกรรมในแต่ละตัวชี้วัดว่า ชุมชนควรจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการทำอะไรบ้าง และนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา จากนั้นนำมากำหนดเป็นระดับ คุณภาพ โดยใช้เกณฑ์การประเมินในการให้ระดับคุณภาพเหมือนกัน ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของตัว ชี้วัด เกณฑ์ /กิจกรรมที่ตกลงร่วมกัน และเกณฑ์การประเมิน ในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 แสดง มาตรฐาน ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่ได้ตกลงร่วมกัน และเกณฑ์การประเมิน
ของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
1. การมีส่วนร่วมใน ด้านวิชาการ		
1.1 การมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบาย ของสถานศึกษา	1.1.1 ร่วมจัดทำหรือปรับปรุง แผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนที่กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีแผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียน ที่เป็นปัจจุบัน เกณฑ์การประเมิน ☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ ☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว ☐ ดี มีข้อ 1-2 ☐ ดีมาก มีข้อ 1-3
	1.1.2 ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติ งานโรงเรียน	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนที่กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีแผนปฏิบัติงานโรงเรียนที่เป็น ปัจจุบัน เกณฑ์การประเมิน ☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ ☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว ☐ ดี มีข้อ 1-2 ☐ ดีมาก มีข้อ 1-3

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
<p>1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา</p>	<p>1.2.1 ร่วมสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน</p>	<p>1. ร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน</p> <p>2. ร่วมจัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน</p> <p>3. มีรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชนที่เป็นปัจจุบัน</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>
	<p>1.2.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์</p>	<p>1. ร่วมรับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>2. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>3. มีความเข้าใจในความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
	1.2.3 ร่วมกำกับ ติดตาม และ ประเมินการใช้หลักสูตร	<p>1. มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในสถานศึกษา</p> <p>2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษา หรือเกี่ยวกับคุณภาพ ผู้เรียน</p> <p>3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
1.3 การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาการเรียนรู้	1.3.1 ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	<p>1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องของการเข้าค่ายธรรมะ และให้ความรู้ในการทำดอกไม้จันทร์</p> <p>2. ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการวางแผนการให้ความรู้หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับทางโรงเรียนหรือกับครู</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>
	1.3.2 ดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน	<p>1. มีการเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนทั้งหมด</p> <p>2. มีการส่งเสริม และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียน</p> <p>3. มีการกำกับ ติดตามการเรียนของนักเรียน และประสานงานกับครูประจำชั้นอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
	1.3.3 ร่วมประเมินผลการเรียนรู้	1. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ 2. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนปลายปีการศึกษา 3. มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายในช่วงระหว่างเรียน เกณฑ์การประเมิน ☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ ☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว ☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2 ☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3
1.4 การมีส่วนร่วมกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา	1.4.1 มีส่วนร่วมในการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี	1. มีส่วนร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพประจำปี 2. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 3. มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป เกณฑ์การประเมิน ☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ ☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว ☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2 ☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
<p>2. การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ</p> <p>2.1 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา</p>	<p>2.1.1 ร่วมสนับสนุน จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา</p>	<p>1. ร่วมเสนอแนะวิธีการในการจัดหา</p> <p>2. ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดหาหรือระดมทรัพยากร</p> <p>3. บริจาคงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>
	<p>2.1.2 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จัดหา</p>	<p>1. ร่วมประชุมรับฟังการชี้แจงรายได้หรือเงินนอกงบประมาณที่ร่วมกันจัดหา</p> <p>2. ร่วมจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้ชัดเจนโปร่งใส</p> <p>3. ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณที่จัดหาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
<p>3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป</p> <p>3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p>	<p>3.1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพมั่นคง ปลอดภัย และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ</p>	<p>1. ร่วมดูแล รักษาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p> <p>2. ร่วมให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานและงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาฯ</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>
	<p>3.1.2 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของโรงเรียน</p>	<p>1. ร่วมเป็นกรรมการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา</p> <p>2. ร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้อาคารสถานที่ หรือทรัพยากรต่างๆ ของโรงเรียน</p> <p>3. ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน</p> <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ</p> <p>☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว</p> <p>☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2</p> <p>☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
3.2 การมีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริมการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้กับนักเรียน	3.2.1 มีส่วนร่วมในการ สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้กับนักเรียน	1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัด กิจกรรมเพื่อมอบหมายหน้าที่การ ทำงาน 2. ร่วมดำเนินการ และให้การสนับสนุน ทั้งด้านแรงงาน และเงิน 3. มีส่วนร่วมในการประเมิน และให้ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน เกณฑ์การประเมิน ☐ ปรับปรุง ไม่มีคุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ ☐ พอใช้ มีข้อ 1 ข้อเดียว ☐ ดี มีข้อ 1 กับ 2 ☐ ดีมาก มีข้อ 1 - 3

เมื่อได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์การพิจารณา และเกณฑ์การประเมินแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการ
ประชุมที่ได้จากคณะกรรมการให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินที่เป็นตัวแทนชุมชน มาร่วมกันพิจารณา
ร่วมกับตัวแทนครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อร่วมรับรู้ และให้ข้อเสนอแนะในส่วนของตัวชี้วัดและเกณฑ์ว่า
ยอมรับหรือไม่ จะเพิ่มเติม ตัดลดในข้อใด ซึ่งผลการพิจารณาร่วมกัน พบว่า ให้ความเห็นชอบด้วย
โดยอาจมีความไม่เข้าใจในเรื่องของภาษาเป็นบางครั้ง ทำให้ไม่เข้าใจในการนำไปปฏิบัติ จึงต้องมี
การชี้แจงทำความเข้าใจ และร่วมกันปรับภาษาให้เข้าใจง่ายและชัดเจน

1.4 การกำหนดวิธีการ แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

หลังจากได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินแล้ว จากนั้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันพิจารณารูปแบบวิธีการในการเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด พร้อมทั้งระบุแหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่จะใช้ ซึ่งในขั้นตอนนี้มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า "แหล่งข้อมูล" เนื่องจากเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน โดยกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินบางคน มีความเข้าใจว่าเป็นเพียงเอกสารหรือหลักฐานเท่านั้น ผู้วิจัยจึงต้องมีการให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่าแหล่งข้อมูลนั้น หมายถึง "หลักฐานทั้งที่เป็นเอกสารหรือบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะสามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการระบุว่ามีการเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร" เมื่อทำความเข้าใจตรงกันแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกันกำหนดแหล่งข้อมูลหลักฐานและวิธีการในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้ผลการประชุม ดังแสดงไว้ในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงมาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การพิจารณา แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
1. การมีส่วนร่วม ในด้านวิชาการ					
1.1 การมีส่วนร่วม ในการกำหนด นโยบายของสถาน ศึกษา	1.1.1 ร่วมจัดทำหรือ ปรับปรุงแผน พัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อย กว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่ กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีแผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียน ที่เป็นปัจจุบัน	บุคคล - คณะกรรมการสถาน ศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู เอกสาร - บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วม ประชุม - บันทึกการประชุม - รายงานแผน พัฒนาการศึกษา	- สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร	- แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	1.1.2 ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานโรงเรียน	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีแผนปฏิบัติงานโรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน	บุคคล - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู เอกสาร - บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม - บันทึกการประชุม - รายงานแผนปฏิบัติงานโรงเรียน	- สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร	- แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบรายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1.2.1 ร่วมสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน	<p>1. ร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน</p> <p>2. ร่วมจัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน</p> <p>3. มีรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชนที่เป็นปัจจุบัน</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศ - รายงานข้อมูลสารสนเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบรายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	<p>1.2.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์</p>	<p>1. ร่วมรับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>2. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <p>3. มีความเข้าใจในความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - บันทึกการประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบรายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	<p>1.2.3 ร่วมทำกับ ติดตาม และประเมินการ ใช้หลักสูตร</p>	<p>1. มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในสถานศึกษา</p> <p>2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หรือเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน</p> <p>3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>บุคคล</p> <p>- คณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>- ผู้ปกครอง</p> <p>- คณะครู</p>	<p>- สัมภาษณ์</p>	<p>แบบสัมภาษณ์</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
<p>1.3 การมีส่วนร่วม ในด้านการ พัฒนาการเรียนรู้</p>	<p>1.3.1 ร่วมเป็นวิทยากร ให้ความรู้และแหล่ง เรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น</p>	<p>1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ใน เรื่องของการเข้าค่ายธรรมะ และ ให้ความรู้ในการทำดอกไม้จันทร์</p> <p>2. ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก สะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการวางแผนการให้ ความรู้หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วม กับทางโรงเรียนหรือกับครู</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือเชิญวิทยากร - หนังสือขอความ อนุเคราะห์ใช้แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	1.3.2 ดูแลเอาใจใส่ ด้านการเรียน	1. มีการเข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง โดยมีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนทั้งหมด 2. มีการส่งเสริม และสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์การเรียน 3. มีการกำกับ ติดตามการเรียนของ นักเรียน และประสานงานกับครู ประจำชั้นอย่างน้อยภาคเรียน ละ 2 ครั้ง	บุคคล - คณะกรรมการ สถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู เอกสาร - บัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วม ประชุมผู้ปกครอง	- สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร	- แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	1.3.3 ร่วมประเมินผล การเรียนรู้	1. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล พฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อร่วมกัน พัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ ได้เต็มศักยภาพ 2. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการ ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ปลายปีการศึกษา 3. มีส่วนร่วมในการประเมิน ผลงานของผู้เรียนที่ได้รับมอบ หมายในช่วงระหว่างเรียน	บุคคล - คณะกรรมการ สถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู เอกสาร - แบบประเมินสำหรับ ผู้ปกครอง	- สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร	- แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
1.4 การมีส่วนร่วม กำกับ ติดตามการ ดำเนินงานของ สถานศึกษา	1.4.1 มีส่วนร่วมในการ ประเมินและจัดทำราย งานคุณภาพการศึกษา ประจำปี	1. มีส่วนร่วมรับรู้ผลการประเมิน คุณภาพประจำปี 2. มีส่วนร่วมในการเป็น คณะกรรมการประเมินและจัดทำ รายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี 3. มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอ แนะแนวทางในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาต่อไป	บุคคล - คณะกรรมการ สถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู เอกสาร - คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ	- สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร	- แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
<p>2. การมีส่วนร่วม ในด้านการเงิน และงบประมาณ</p> <p>2.1 การมีส่วนร่วม ร่วมในการระดม ทรัพยากรทางการ ศึกษา</p>	<p>2.1.1 ร่วมสนับสนุน จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ทางการ ศึกษา</p>	<p>1. ร่วมเสนอแนะวิธีการในการ จัดหา</p> <p>2. ให้ความร่วมมือสนับสนุนใน การจัดหาหรือระดมทรัพยากร</p> <p>3. บริจาคงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา</p>	<p>บุคคล</p> <p>- คณะกรรมการ</p> <p>สถานศึกษา</p> <p>- ผู้ปกครอง</p> <p>- คณะครู</p>	<p>- สัมภาษณ์</p>	<p>- แบบสัมภาษณ์</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	<p>2.1.2 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งานงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดหา</p>	<p>1. ร่วมประชุมรับฟังการชี้แจงรายได้หรือเงินนอกงบประมาณที่ร่วมกันจัดหา</p> <p>2. ร่วมจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้ชัดเจนโปร่งใส</p> <p>3. ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณที่จัดหาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - บัญชีรายรับรายจ่าย เงินนอกระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบรายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
<p>3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป</p> <p>3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p>	<p>3.1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพมั่นคงปลอดภัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ</p>	<p>1. ร่วมดูแล รักษาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p> <p>2. ร่วมให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานและงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาฯ</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู 	<p>- สัมภาษณ์</p>	<p>- แบบสัมภาษณ์</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
	<p>3.1.2 มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียน</p>	<p>- ร่วมเป็นกรรมการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา</p> <p>2. ร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้อาคารสถานที่ หรือทรัพยากรต่างๆ ของโรงเรียน</p> <p>3. ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำสั่งแต่งตั้งกรรมการรักษาความปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบรายการ

ตาราง 3 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ
<p>3.2 การมีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริม การจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้กับ นักเรียน</p>	<p>3.2.1 มีส่วนร่วมใน การสนับสนุนส่งเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้กับนักเรียน</p>	<p>1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการ จัดกิจกรรมเพื่อมอบหมายหน้าที่ การทำงาน</p> <p>2. ร่วมดำเนินการ และให้การ สนับสนุนทั้งด้านแรงงาน และเงิน</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการประเมิน และ ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม นักเรียน</p>	<p>บุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการ สถานศึกษา - ผู้ปกครอง - คณะครู <p>เอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินการจัด กิจกรรมนักเรียนสำหรับ ผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ - ตรวจสอบเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ - แบบตรวจสอบ รายการ

จากตาราง 3 ได้แสดงให้เห็นว่าแต่ละมาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การพิจารณานั้น จะเก็บข้อมูลกับใคร และเก็บด้วยวิธีใดใช้เครื่องมืออะไร จากนั้นผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือต่อไป

3. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัย และผู้มีส่วนร่วม ร่วมดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยนำกรอบข้อมูลมาพิจารณา และหาคำตอบว่าจะหาคำตอบจากใคร มีวิธีการได้ข้อมูลอย่างไร จะบันทึกข้อมูลรูปแบบใด โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำในส่วนของตัวชี้วัดที่ต้องเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาร่างเป็นข้อคำถามในเบื้องต้นก่อน เนื่องจากคณะครูได้มอบหมายให้ผู้วิจัยไปดำเนินการร่างมาในเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงนำร่างข้อคำถามมาให้คณะครูร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามว่าสอดคล้องกับตัวชี้วัดนั้นหรือไม่

ซึ่งผลของการพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามนั้น คณะครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์การพิจารณา แต่จะมีการปรับภาษาบางข้อ เพื่อที่จะให้ง่ายในการเข้าใจ และให้ข้อเสนอแนะว่าควรแสดงตัวอย่างประกอบบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาให้กับผู้ให้ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคำถามทั้งหมดไปปรับแก้ แล้วออกแบบเครื่องมือ โดยผู้วิจัยออกแบบสัมภาษณ์ให้มีลักษณะคล้ายแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้พิจารณาไปพร้อมกับผู้ประเมิน อันจะทำให้สะดวกในการเก็บข้อมูล และเป็นตรวจสอบการสื่อสารระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้ประเมิน

กรณีโรงเรียนวัดวังวน

ในขั้นนี้ผู้วิจัย ร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมาร่วมออกแบบการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามประเด็นที่ต้องการประเมิน โดยได้จัดประชุมกลุ่มเมื่อวันที่ 16, 20 - 21 ธันวาคม 2549 นอกจากนี้ก็ได้มีการพูดคุยปรึกษากันอย่างไม่เป็นทางการในการปรับแผนการประเมิน ซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกันดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดองค์ประกอบของการประเมินการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ได้ร่วมกันกำหนดองค์ประกอบของการประเมิน ซึ่งผลจากการประชุมได้ข้อสรุปว่า ในการออกแบบการประเมินควรประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ เช่นเดียวกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ ได้แก่

- 1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 1.2 ตัวชี้วัด
- 1.3 เกณฑ์การพิจารณา และเกณฑ์การตัดสิน
- 1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้

ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน มีดังนี้

- 1.1.1 เพื่อทราบสารสนเทศของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดวังวน
- 1.1.2 เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดวังวน

1.2 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัด นั้นผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันนิยามคำว่า "ตัวชี้วัด" ว่าเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าทำกิจกรรมเหล่านี้ แสดงว่าได้มีส่วนร่วมตามประเด็นการประเมิน หรือในที่นี้ ขอเรียกประเด็นการประเมินว่า "มาตรฐาน" เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินภายนอก

1.3 เกณฑ์

ในการกำหนดเกณฑ์นั้น ผู้วิจัย และผู้มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกัน พิจารณาตามตัวชี้วัด ว่าควรทำกิจกรรมใดบ้างจึงจะถือว่าได้มีส่วนร่วมตามตัวชี้วัดนั้น ๆ ซึ่งในที่นี้ กิจกรรมดังกล่าวจะขอเรียกว่า "เกณฑ์การพิจารณา" โดยในแต่ละตัวชี้วัดก็จะได้เกณฑ์การพิจารณา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันออกมาประมาณ 2 – 5 กิจกรรม แต่ในส่วนของเกณฑ์การตัดสินนั้น ที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันว่าจะใช้การพิจารณาว่าถ้าเกิดเหตุการณ์หรือมีกิจกรรมตามตัวชี้วัดที่ได้ตกลงร่วมกัน ถือว่าผ่านตัวชี้วัดนั้น เนื่องจากต้องการที่จะให้ชุมชนได้ตระหนักและปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

ซึ่งได้รายละเอียดของตัวชี้วัดและเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ มี 3 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด
2. การมีส่วนร่วมด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด
3. การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวชี้วัด

โดยได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการประเมิน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การพิจารณา ในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการประเมิน ตัวชี้วัดและเกณฑ์การพิจารณา
ของโรงเรียนวัดวังวน

มาตรฐานการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้านวิชาการ 1.1 การมีส่วนร่วมในการจัด ทำหลักสูตรสถานศึกษา	1. ร่วมประชุมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถาน ศึกษา	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่ น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวน ที่กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดเป้าหมายความต้องการ ในแนวทางการจัดการศึกษา
	2. ร่วมกำหนดคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	1. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยว กับคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึง ประสงค์
	3. ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น	1. ร่วมกันสำรวจ และจัดทำราย งานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิ ปัญญาในท้องถิ่น
1.2 การมีส่วนร่วมในการจัด การเรียนรู้	1. กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้ เรียนร่วมกับครูและนักเรียน	1. มีการประชุมร่วมกับครูอย่าง น้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง 2. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะใน การจัดแผนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ข้องกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
	2. เอาใจใส่ และส่งเสริมการเรียนรู้	1. ดูแล ติดตามให้ผู้เรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน 2. ดูแลด้านสุขภาพอนามัยของผู้เรียน
	3. ให้ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้	1. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดการเรียนรู้
	4. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทั้งทุนและทรัพยากร	1. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทั้งทุนและทรัพยากรตามศักยภาพ
	5. ร่วมเป็นวิทยากรภายนอกหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา	1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้กับผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. อำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
	6. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	1. มีส่วนร่วมในการประเมินงานของผู้เรียนร่วมกับครู 2. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดจนข้อเสนอแนะ

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
	7. กำกับดูแลพฤติกรรมของผู้เรียน	1. มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้เรียน 2. เมื่อมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา มีการแจ้งให้ทางโรงเรียนได้ทราบเพื่อร่วมกันหาทางป้องกันและแก้ปัญหา
1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา	1. ร่วมให้ข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก	1. ให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีหน่วยงานภายนอกต้องการข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน
	2. ร่วมรับรู้ผลการประเมิน	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังผลการประเมินคุณภาพในปลายปีการศึกษา อย่างน้อยร้อยละ 70 ของทั้งหมด
	3. ร่วมสรุปรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา	1. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา 2. ร่วมจัดทำรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา
	4. ร่วมพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา	1. ร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงสถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
<p>2. การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ</p> <p>- การมีส่วนร่วมในการระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา</p>	<p>1. ร่วมทำกิจกรรมเพื่อจัดหารายได้ให้สถานศึกษา</p>	<p>1. ร่วมจัดทำกิจกรรมเพื่อจัดหารายได้ให้สถานศึกษา อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 กิจกรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายว่าจะนำเงินที่ได้มาพัฒนาการศึกษาในด้านใด</p> <p>2. มีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ</p> <p>3. มีการร่วมสรุปผลการดำเนินกิจกรรมโดยแสดงการจัดทำรายรับรายจ่ายเพื่อสรุปเป็นรายได้สุทธิ</p>
	<p>2. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา(ทรัพยากรทางวัสดุ)</p>	<p>1. มีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา(ทรัพยากรทางวัสดุ)</p>
	<p>3. สนับสนุนเงินทุน (ให้ทุนการศึกษา บริจาคเงิน)</p>	<p>1. มีการสนับสนุนเงินทุน (ให้ทุนการศึกษา บริจาคเงิน)</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ร่วมประชุมหาแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ร่วมประชุมเพื่อสำรวจปัญหาความต้องการในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2. ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
	2. ให้ความร่วมมือในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนทางด้านเงิน แรงงาน และทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

เมื่อได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการประชุมที่ได้จากคณะกรรมการให้ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินที่เป็นตัวแทนชุมชน มาร่วมกันพิจารณาร่วมกับตัวแทนครูอีกครั้งหนึ่ง เพื่อร่วมรับรู้และให้ข้อเสนอแนะในส่วนของตัวชี้วัดและเกณฑ์ว่ายอมรับหรือไม่ จะเพิ่มเติม ตัดลดในข้อใด ซึ่งผลการพิจารณาร่วมกัน พบว่า ให้การยอมรับ แต่จะมีบางคำที่เข้าใจยาก เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย ซึ่งทางผู้บริหารก็ได้มีการชี้แจงทำความเข้าใจ และปรับเกณฑ์การประเมินให้มองเห็นภาพในการปฏิบัติได้เข้าใจง่ายขึ้น

1.4 การกำหนดวิธีการ แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

หลังจากได้ตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินแล้ว จากนั้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินได้ร่วมกันพิจารณาวิธีการในการเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด พร้อมทั้งระบุแหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่จะใช้ ซึ่งในขั้นตอนนี้มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า "แหล่งข้อมูล" เนื่องจากเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน โดยกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมินบางคน มีความเข้าใจว่าเป็นเพียงเอกสารหรือหลักฐานเท่านั้น ผู้วิจัยจึงต้องมีการให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่าแหล่งข้อมูลนั้น หมายถึง "หลักฐานทั้งที่เป็นเอกสารหรือบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะสามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการระบุว่ามิตัวชี้วัดเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร" เมื่อเข้าใจตรงกันแล้ว จึงได้กำหนดวิธีการ แหล่งข้อมูลหลักฐาน ที่จะใช้ประกอบในการประเมิน ซึ่งได้ผลการประชุม แสดงไว้ในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์การพิจารณา กับแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของโรงเรียนวัดวังวน

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
1. การมีส่วนร่วม ของชุมชนใน ด้านวิชาการ 1.1 การมีส่วนร่วม ในการจัดทำหลัก สูตรสถานศึกษา	1. ร่วมประชุมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนที่กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดเป้าหมายความต้องการในแนวทางการจัดการศึกษา	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง	คำสั่ง บันทึกการประชุม เอกสารหลักสูตร	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	2. ร่วมกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง	คำสั่ง บันทึกการประชุม เอกสารหลักสูตร	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	3. ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น	1. ร่วมกันสำรวจ และจัดทำรายงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง	คำสั่ง บันทึกการประชุม เอกสารหลักสูตร	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
1.2 การมีส่วนร่วม ในการจัดการ เรียนรู้	1. กำหนดแผนการเรียนรู้ ของผู้เรียนร่วมกับครูและ ผู้เรียน	1. มีการประชุมร่วมกับครูอย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง 2. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะในการ จัดแผนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิ ปัญญาในท้องถิ่น	ครู, ผู้ปกครอง, พระ, สาธารณสุข	สมุดเยี่ยม บันทึก การประชุม หนังสือเชิญ	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	2. เอาใจใส่ และส่งเสริม การเรียนรู้	1. ดูแล ติดตามให้ผู้เรียนทำงานตาม ที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน 2. ดูแลด้านสุขภาพอนามัยของผู้ เรียน	ผู้ปกครอง ครู	สมุดการบ้าน แบบบันทึกผลการ เรียน แฟ้มผลงานนักเรียน แบบประเมินพฤติ กรรม	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ให้ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้อ	1. มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการจัดการเรียนรู้อ	ผู้ปกครอง ครู	สมุดเยี่ยมชั้นเรียน	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	4. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนทั้งทุนและทรัพยากร	1. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนทั้งทุนและทรัพยากรตามศักยภาพ	คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครอง, ครู นักเรียน	หนังสือขอบคุณ	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	5. ร่วมเป็นวิทยากรภายนอก หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา	1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้กับผู้เรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. อำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	คณะกรรมการสถานศึกษา ครู, ผู้ปกครอง, นัก เรียน, พระ, สาธารณ สุข, ตำรวจ	หนังสือขอบคุณ แผนการเรียน	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	6. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	1. มีส่วนร่วมในการประเมินงานของผู้เรียนร่วมกับครู 2. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนข้อเสนอแนะ	คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู นักเรียน	-แบบบันทึกผลการเรียน - แฟ้มผลงานนักเรียน	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
	7. กำกับดูแลพฤติกรรม ของ ผู้เรียน	1. มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลพฤติกรรม กรรมของผู้เรียน 2. เมื่อมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีการ แจ้งให้ทางโรงเรียนได้ทราบเพื่อร่วม กันหาทางป้องกัน และแก้ปัญหา	คณะกรรมการสถาน ศึกษา ผู้ปกครอง	แบบบันทึกนักเรียน รายบุคคล สมุดเยี่ยมชั้นเรียน	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
1.3 การมีส่วน ร่วมของชุมชนใน การประเมินคุณ ภาพของสถาน ศึกษา	1. ร่วมให้ข้อมูลกับหน่วย งานภายนอก	1. ให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมีหน่วย งานภายนอกต้องการข้อมูลเกี่ยวกับ ชุมชน	- คณะกรรมการสถาน ศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู - นักเรียน	หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	2. ร่วมรับรู้ผลการประเมิน	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับ ฟังผลการประเมินคุณภาพในปลายปี การศึกษา อย่างน้อยร้อยละ 70 ของ ทั้งหมด	- คณะกรรมการสถาน ศึกษา - ผู้ปกครอง	บันทึกการประชุม	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ร่วมสรุปรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา	1. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการพัฒนาสถานศึกษา 2. ร่วมจัดทำรายงานผลการพัฒนาสถานศึกษา	- คณะกรรมการสถานศึกษา - ครู	คำสั่ง แบบรายงานการประเมิน	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
	4. ร่วมพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา	1. ร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงสถานศึกษา	- คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู	ภาพถ่าย	สังเกต และ สัมภาษณ์

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
2. การมีส่วนร่วม ในด้านการเงิน และงบประมาณ - การมีส่วนร่วม ในการระดมทุน และทรัพยากรทาง การศึกษา	1. ร่วมทำกิจกรรมเพื่อจัด หารายได้ให้สถานศึกษา	1. ร่วมจัดทำกิจกรรมเพื่อจัดหาราย ได้ให้สถานศึกษา อย่างน้อยปีการ ศึกษาละ 1 กิจกรรม โดยมีการ กำหนดเป้าหมายว่าจะนำเงินที่ได้มา พัฒนาการศึกษาในด้านใด 2. มีการดำเนินงานในรูปของคณะ กรรมการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ 3. มีการร่วมสรุปผลการดำเนินกิจ กรรมโดยแสดงการจัดทำรายรับราย จ่ายเพื่อสรุปเป็นรายได้สุทธิ	- คณะกรรมการสถาน ศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู - นักเรียน	คำสั่ง สมุดรณาคาร บัญชีรายรับ-จ่ายเงิน นอกงบประมาณ ภาพถ่าย	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา(ทรัพยากรทางวัตถุ)	1. มีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา(ทรัพยากรทางวัตถุ)	- คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู - นักเรียน	ภาพถ่าย ใบอนุญาตนาบัตร หนังสือขอบคุณ	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสาร
	3. สนับสนุนเงินทุน (ให้ทุนการศึกษา บริจาคเงิน)	1. มีการสนับสนุนเงินทุน (ให้ทุนการศึกษา บริจาคเงิน)	- คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู - นักเรียน	ภาพถ่าย ใบอนุญาตนาบัตร หนังสือขอบคุณ	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสาร

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	แหล่งข้อมูลบุคคล	แหล่งข้อมูลหลักฐาน	วิธีการเก็บข้อมูล
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ร่วมประชุมหาแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ร่วมประชุมเพื่อสำรวจปัญหาความต้องการในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2. ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	- คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู	บันทึกการประชุม	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสาร
	2. ให้ความร่วมมือในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	1. ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนทางด้านเงิน แรงงาน และทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	คณะกรรมการสถานศึกษา - ผู้ปกครอง - ครู	หนังสือขอความร่วมมือ ภาพถ่าย	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสาร

3. ชั้นสร้างเครื่องมือ

จากแผนการประเมินจะเห็นว่าส่วนใหญ่จะให้การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษา เอกสาร ซึ่งจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

หมายเหตุ ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการต่อในโรงเรียนวัดวังวน เนื่องจากมีข้อจำกัด เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเสียชีวิตกระทันหัน ทำให้ขาดผู้ประสานการดำเนินงาน และไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง

จากข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการออกแบบการประเมินและการสร้างเครื่องมือไปพร้อมกันอย่างต่อเนื่องในแต่ละโรงเรียน ดังนั้นจึงขอสรุปผลการดำเนินงานในขั้นตอนการออกแบบการประเมิน และการสร้างเครื่องมือ ไปพร้อมกัน และสรุปรูปแบบการประเมินในขั้นตอนการออกแบบและสร้างเครื่องมือ หลังจากนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ดังนี้

บทสรุปการออกแบบการประเมินการมีส่วนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียน

จากการออกแบบการประเมินการมีส่วนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียน สรุปได้ว่า มีองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน
2. มาตรฐาน และตัวชี้วัด
3. เกณฑ์การพิจารณา และเกณฑ์การตัดสิน
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้

โดยจำนวนมาตรฐาน และตัวชี้วัดของแต่ละโรงเรียนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนวัดน่านน้ำ
 - 1.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ มี 4 มาตรฐาน 9 ตัวชี้วัด
 - 1.2 การมีส่วนร่วมด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวชี้วัด
 - 1.3 การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป มี 2 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด
2. โรงเรียนวัดวังวน
 - 1.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ มี 3 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด
 - 1.2 การมีส่วนร่วมด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด
 - 1.3 การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวชี้วัด

บทสรุปการสร้างเครื่องมือของ 2 โรงเรียน

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จะยึดลักษณะข้อมูลที่ต้องการเก็บซึ่งกำหนดไว้ในการออกแบบการประเมิน โดยทั้ง 2 โรงเรียน ข้อมูลที่ต้องการจะมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้จึงต้องสร้างให้เหมาะสม โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบตรวจสอบรายการ ซึ่งผู้วิจัยจะทำหน้าที่ในการสร้างเครื่องมือ แล้วนำมาให้คณะครูร่วมกันพิจารณาปรับในเรื่องของภาษา เพื่อความเข้าใจในการนำไปใช้

หมายเหตุ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเฉพาะโรงเรียนวัดน่านน้ำแห่งเดียว

สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นตอนการออกแบบการประเมินหลังจากได้นำไปใช้

วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันออกแบบการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้มีส่วนร่วม : คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง

องค์ประกอบของเนื้อหา : กำหนดองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วม ได้แก่ วัตถุประสงค์ มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ วิธีการเก็บข้อมูล โดยมีการนิยามความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน หมายถึง สิ่งที่ต้องการได้รับการประเมินการมีส่วนร่วม
 2. มาตรฐานการมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ได้จากการสังเคราะห์เป็นประเด็นประเมินในแต่ละงาน นั่นคือ เรียกประเด็นประเมินที่ได้จากการสังเคราะห์ว่ามาตรฐานการมีส่วนร่วม
 3. ตัวชี้วัด หมายถึง กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เพื่อแสดงว่าได้มีส่วนร่วมในมาตรฐานการมีส่วนร่วมนั้น ๆ
 4. เกณฑ์ ในที่นี้จะมี 2 แบบ คือ
 - 4.1 เกณฑ์การพิจารณา หมายถึง กิจกรรมย่อยของตัวชี้วัดที่เป็นข้อตกลงร่วมกันว่าจะปฏิบัติระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อแสดงว่าได้ดำเนินการมีส่วนร่วมตามตัวชี้วัดนั้น ๆ
 - 4.2 เกณฑ์การประเมิน หมายถึง ถ้าปฏิบัติตามเกณฑ์ถือว่าผ่านตัวชี้วัดนั้น ๆ
- กรณีโรงเรียนวัดน่านน้ำมีการตัดสินโดยให้เป็นระดับคุณภาพ 4 ระดับตามการประเมินภายนอก แต่ในการทำเช่นนี้ บุคลากรควรต้องมีความรู้ในการสร้างเกณฑ์ที่เป็นระดับคุณภาพ (Rubric scores) ได้เป็นอย่างดี

5. วิธีการเก็บข้อมูล หมายถึง การกำหนดแผนในการเก็บข้อมูลว่าจะเก็บกับใคร หรือจากแหล่งใด ให้กำหนดเป็นแหล่งข้อมูล และวิธีการในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการ

วิธีดำเนินการ : จัดประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครุก่อน เพื่อนำประเด็นการประเมินมา

กำหนดองค์ประกอบของการประเมินการมีส่วนร่วม ได้แก่มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ และวิธีการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงได้กำหนดตัวแทนชุมชนที่ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง มาร่วมกันรับรู้และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเนื้อหาการประเมิน สิ่งที่เพิ่มเติมควรใช้การพูดคุยปรึกษาหารืออย่างไม่เป็นทางการประกอบด้วย เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้มีภาระงานที่รับผิดชอบแต่ละคนค่อนข้างมาก ฉะนั้น จึงควรใช้เวลาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับบุคลากรที่ว่าง แต่ทั้งนี้ควรยึดผู้บริหารเป็นหลัก เพราะจะมีอำนาจในการตัดสินใจได้ดีกว่าคณะครูท่านอื่น

สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล หลังจากได้นำไปใช้

วัตถุประสงค์ : เพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้ที่มีส่วนร่วม : ผู้วิจัย และคณะครู

องค์ประกอบของเนื้อหา : เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วย ประเด็นสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

วิธีดำเนินการ : ใช้การประชุมกลุ่มร่วมกับคณะครู โดยนำรายการเครื่องมือที่ได้จากการออกแบบประเมินมาสร้างเครื่อง โดยผู้วิจัยเป็นหลักในการร่างออกแบบเครื่องมือ เนื่องจากมีความรู้ในเรื่องการออกแบบเครื่องมือ จากนั้นจึงนำมาให้คณะครูร่วมกันพิจารณาปรับปรุง

ตอนที่ 2.1.3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลร่วมกันแล้ว จากนั้นจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการประเมิน โดยได้มีการจัดทำปฏิทินการเก็บข้อมูล และทั้ง 2 โรงเรียนได้วางแผนร่วมกันในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกันกำหนดบทบาทความรับผิดชอบในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้ข้อสรุปร่วมกันว่า คณะครู ร่วมกับผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามเกณฑ์ที่ได้ตกลงร่วมกัน แต่ในส่วนของกรเก็บข้อมูลตามแผนการประเมิน นั้น ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สัมภาษณ์ผู้เดียว เนื่องจากทุกฝ่ายเห็นว่ามี ความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือเป็นอย่างดี และเป็นการป้องกันความลำเอียงต่อผลการประเมิน

ดังคำพูดของ ผอ. กล่าวไว้ว่า

" เธอ น่าจะเป็นฝ่ายเก็บข้อมูลเองนะ เพราะถ้ามาให้ครูทำ กลัวว่าจะลำเอียงเข้าข้างตัวเอง"

ดังคำพูดของครูวิชาการ

" เธออย่างนี้ก็ได้ ให้เธอเป็นคนสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลมาแล้วก็ลองมาสรุปร่วมกัน...ดีไหม"

ดังคำพูดของครูดี

" ป้าเห็นด้วย ฝนน่าจะถามชาวบ้านเขาเอง จะดีกว่า แต่ส่วนของครูเราพอจะเข้าใจคำถาม ก็ใช้เป็นแบบสอบถามให้ครูเขา เช็ค เองก็ได้ แล้วค่อยเอาข้อมูลมารวมกันทีหลัง น่าจะง่ายกว่า จะมาให้ครูถาม มันเหมือนรู้อยู่แล้ว เขาเป็นว่าให้คนนอกอย่างฝน มาถามเอง จะได้ไม่ลำเอียง..."

หมายเหตุ ในการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้เพียงโรงเรียนเดียว ได้แก่ โรงเรียนวัดน่านน้ำ ส่วนโรงเรียนวัดวังวนนั้นเกิดข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้บริหารเสียชีวิตกระทันหัน ทำให้ผู้ที่จะเป็นคนคอยประสานและตัดสินใจดำเนินการไม่มี ดังนั้นผู้วิจัย จึงไม่ได้ดำเนินการต่อ

แผนการเก็บข้อมูล หลังจากออกแบบการประเมิน และสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เรียบร้อยแล้ว ได้นำแผนการประเมินไปชี้แจงให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันรับทราบ องค์ประกอบเนื้อหาที่จะประเมิน ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ จากนั้นจึงได้แจ้งให้ทราบว่า จะมีการดำเนินการติดตามและเก็บข้อมูลในปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จนถึงปลายภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2549 ประมาณเดือนมีนาคม - เดือนกันยายน 2549 โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้คอยสังเกตและติดตามการดำเนินงานร่วมกับทีมประเมินที่เป็นคณะครู ดังแสดงในปฏิทินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของโรงเรียนวัดน่านน้ำ ในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงปฏิทินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานและตัวชี้วัด
ของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	กำหนดการ/วิธีการ/ผู้ให้ข้อมูล
1. การมีส่วนร่วมในด้าน วิชาการ		มีนาคม - พฤษภาคม 2549 - สังเกต
1.1 การมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายของสถาน ศึกษา	1.1.1 ร่วมจัดทำหรือปรับปรุง แผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา	- สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถาน ศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
	1.1.2 ร่วมจัดทำแผนปฏิบัติ งานโรงเรียน	มีนาคม - พฤษภาคม 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถาน ศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	1.2.1 ร่วมสำรวจจัดทำข้อมูล สารสนเทศของโรงเรียนและ ชุมชน	มีนาคม - พฤษภาคม 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถาน ศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
	1.2.2 มีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะของผู้เรียนอัน พึงประสงค์	มีนาคม - พฤษภาคม 2549 สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย

ตาราง 6 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	กำหนดการ/วิธีการ/ผู้ให้ข้อมูล
	1.2.3 ร่วมกำกับ ติดตาม และ ประเมินการใช้หลักสูตร	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง
1.3 การมีส่วนร่วมใน ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อ	1.3.1 ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – กันยายน 2549 - สังเกต และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับ ผู้ที่เป็นวิทยากร ได้แก่ พระ และศิษย์เก่าที่มาสอนการทำดอกไม้จัน และกลุ่มปกครองที่มาร่วมกิจกรรมนักเรียนในวันสำคัญทางศาสนา - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
	1.3.2 ดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย

ตาราง 6 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	กำหนดการ/ วิธีการ /ผู้ให้ข้อมูล
	1.3.3 ร่วมประเมินผลการเรียนรู้	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
1.4 การมีส่วนร่วม กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา	1.4.1 มีส่วนร่วมในการประเมิน และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
2. การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ 2.1 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา	2.1.1 ร่วมสนับสนุน จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนฯ - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย

ตาราง 6 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	กำหนดการ/ วิธีการ /ผู้ให้ข้อมูล
	2.1.2 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดหา	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป 3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้	3.1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพมั่นคง ปลอดภัย และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย
	3.1.2 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของโรงเรียน	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย

ตาราง 6 (ต่อ)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	กำหนดการ/ วิธีการ /ผู้ให้ข้อมูล
3.2 การมีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริม การจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้กับ นักเรียน	3.2.1 มีส่วนร่วมในการ สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเสริม หลักสูตรให้กับนักเรียน	ช่วงเดือนมีนาคม – กันยายน 2549 - สังเกต - สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง - ตรวจสอบเอกสาร ร่องรอย

จากนั้นเมื่อใกล้สิ้นปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยได้ร่วมปรึกษากับผู้บริหารโรงเรียนถึงขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลสรุปสุดท้ายอีกครั้งโดยการสัมภาษณ์กับตัวแทนชุมชนซึ่งได้กำหนดให้เป็นวันที่ 10 ตุลาคม 2549 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการเรียน จะมีผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน โดยการจัดประชุมผู้ปกครองก่อนปิดภาคเรียน เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนเวลาผู้ปกครองเหล่านั้น ซึ่งผู้บริหารก็ได้เลือกตัวแทนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกกิจกรรมของโรงเรียนมาให้จำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ซึ่งรวมผู้บริหารและตัวแทนครู อีก 1 คน และมีคณายกวัดซึ่งเป็นตัวแทนผู้นำทางศาสนา เนื่องจากขณะนั้นเจ้าอาวาสได้ลาสิกขาบท ส่วนพระลูกวัดไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร และผู้ปกครองจำนวน 6 คน มาร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 4 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นเช้า และบ่าย อย่างละ 2 ชั่วโมง

เมื่อเก็บข้อมูลตามแผนปฏิบัติการดำเนินงานแล้วเสร็จ ก็นำข้อมูลมาแยกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการนำไปวิเคราะห์ที่ขั้นตอนต่อไป

**สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล
หลังจากได้นำไปใช้**

วัตถุประสงค์ : เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ที่มีส่วนร่วม : ตัวแทนชุมชนในการเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักเรียน และคณะครู ส่วนผู้ประเมินได้แก่ ผู้วิจัย
ร่วมกับตัวแทนคณะครู

องค์ประกอบของเนื้อหา : กำหนดทีมประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ผู้วิจัยและคณะครู
การวางแผนปฏิทินในการดำเนินงานเก็บข้อมูลว่าจะอะไร เก็บเมื่อไร ใช้เวลาเท่าไร กำหนดวันสิ้นสุด
การเก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการ : 1) ประชุมคณะครู เพื่อกำหนดทีมประเมิน และร่วมกันวางแผนปฏิทิน
ในการดำเนินการเก็บข้อมูล 2) แจ้งให้ชุมชนได้รับทราบแผนปฏิทินในการเก็บรวบรวมข้อมูล
อย่างน้อย 1 เดือน เพื่อให้ชุมชนได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการประเมินการมีส่วนร่วม
3) ทีมประเมินได้ดำเนินการตามแผนปฏิทินการเก็บข้อมูล 4) จัดประชุมเพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวม
จัดหมวดหมู่เข้าด้วยกันเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

ตอนที่ 2.1.4 การวิเคราะห์และสะท้อนกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการประเมิน ผู้วิจัยได้เชิญผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ตามตัวชี้วัดนั้นที่ได้ตกลงร่วมกัน โดยให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินเป็นผู้กำหนดตัวบุคคลมาร่วม
พิจารณา ผู้วิจัยจะทำหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลจากการติดตามการดำเนินงาน ให้กับที่ประชุม
กลุ่มร่วมกันพิจารณาว่า ผลการเก็บข้อมูลเป็นไปตามความเป็นจริงหรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องปรับหรือ
ข้อมูลบกพร่องไป เพื่อตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อีกครั้ง เพื่อความถูกต้อง จากนั้นก็ร่วมกัน
พิจารณาผลการดำเนินงานว่ามีความพึงพอใจมากน้อยแค่ไหน และมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง ใน
งานที่เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในเรื่องนั้น ๆ ในครั้งต่อไป

สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นวิเคราะห์และสะท้อนกลับหลังจากนำไปใช้

วัตถุประสงค์ : เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนกลับผลทันทีต่อผู้ถูกประเมิน

ผู้มีส่วนร่วม : ทีมประเมิน ซึ่งมีผู้วิจัย และคณะครูที่ได้รับการแต่งตั้ง

องค์ประกอบของเนื้อหา : การจัดกระทำกับข้อมูล การจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อความสะดวกในการนำพิจารณาวิเคราะห์ก่อนแล้วเทียบกับเกณฑ์ หรือพิจารณาการเปรียบเทียบผลข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมมาได้เทียบกับเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ จนได้ร่างผลการประเมิน

หมายเหตุ การเก็บข้อมูลของโรงเรียนวัดน่านน้ำไม่ได้มีการใช้ค่าสถิติใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการ : จัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคลากรในทีมประเมิน โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาใช้ประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจผลการประเมิน ถ้าหากความเห็นไม่ตรงกันก็ต้องหาหลักฐานข้อมูลมาสนับสนุนหรือคัดค้าน เพื่อหาข้อยุติในผลการประเมิน จากนั้นช่วยกันหาเหตุผลประกอบผลการประเมิน และร่างรายงานผลการประเมิน เพื่อนำเสนอต่อไป

ตอนที่ 2.1.5 การนำเสนอผลการประเมินและการนำไปใช้

1) การนำเสนอผลการประเมิน

เมื่อได้ข้อสรุปพร้อมกันจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูจะเป็นผู้จัดทำรายงานเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบผลการประเมิน อีกครั้ง เพื่อลงความเห็นชอบหรือวิพากษ์ผลที่ได้รับว่ามีความถูกต้องตรงกับที่ได้ปฏิบัติหรือไม่ ซึ่งผลก็พบว่าให้การยอมรับเป็นอย่างดี

2) การนำผลการประเมินไปใช้

เมื่อได้รับทราบผลการประเมินแล้ว ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่มีปัญหาผลการประเมินยังอยู่ในระดับพอใช้ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าว ต่อไป

ซึ่งได้ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดน่านน้ำ ดังแสดงในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 แสดงผลการประเมินการมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดน่านน้ำ

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
1. การมีส่วนร่วม ในด้านวิชาการ	1.1 การมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบาย	1.1.1 ร่วมจัดทำหรือปรับ ปรุงแผนพัฒนาการศึกษา ของสถานศึกษา	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อย กว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่ กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีธรรมนูญโรงเรียน/แผนพัฒนา โรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน	- อยู่ในระดับ ดี
		1.1.2 ร่วมจัดทำแผน ปฏิบัติงานโรงเรียน	1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อย กว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่ กำหนดไว้ 2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น 3. มีแผนปฏิบัติงานโรงเรียนที่เป็น ปัจจุบัน	- อยู่ในระดับ พอใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
	1.2 การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาหลักสูตร	1.2.1 ร่วมสำรวจจัดทำข้อ มูลสภาพปัญหาความ ต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น	1. ร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจจัด ทำข้อมูล 2. ร่วมจัดทำรายงานข้อมูลสภาพ ปัญหาความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น	- อยู่ในระดับดีมาก
		1.2.2 มีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณ ลักษณะของผู้เรียนอันพึง ประสงค์	1. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. ร่วมรับรู้วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. มีความเข้าใจในความสำคัญของ การกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- อยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
		1.2.3 ร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร	1. มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน 4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน	- อยู่ในระดับดี

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
	1.3 การมีส่วนร่วมใน ด้านการพัฒนาการ เรียนรู้	1.3.1 ร่วมเป็นวิทยากรให้ ความรู้และแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ใน เรื่องของการเข้าค่ายธรรมะ และให้ ความรู้ในการทำดอกไม้จันทร์ 2. ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก สะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน	- อยู่ในระดับ ดีมาก
		1.3.2 ดูแลเอาใจใส่ด้าน การเรียน	1. มีการเข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง 2. มีการส่งเสริม และสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียน 3. มีการกำกับ ติดตามการเรียนของ นักเรียน และประสานงานกับครูประจำ ชั้นอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง	- อยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
		1.3.3 ร่วมประเมินผลการเรียนรู้	1. มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายในช่วงระหว่างเรียน 2. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 3. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนปลายปีการศึกษา	- อยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
	1.4 การมีส่วนร่วม กำกับ ติดตามการ ดำเนินงานของสถาน ศึกษา	1.4.1 มีส่วนร่วมในการ ประเมินและจัดทำรายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี	1. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะ กรรมการประเมินและจัดทำรายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี 2. มีส่วนร่วมรับรู้ผลการประเมิน คุณภาพประจำปี 3. มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ผลการประเมิน	- อยู่ในระดับดี
2. การมีส่วนร่วม ในด้านการเงิน และงบประมาณ	2.1 การมีส่วนร่วมใน การระดมทรัพยากรทาง การศึกษา	2.1.1 ร่วมสนับสนุน จัด หางบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา	1. ร่วมเสนอแนะวิธีการในการจัดหา 2. ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการ จัดหา 3. บริจาคงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา	- อยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
		2.1.2 มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการใช้งบ ประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ จัดหา	1. มีการประชุมชี้แจงรายได้หรือเงิน นอกงบประมาณที่ร่วมกันจัดหา 2. ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินนอก งบประมาณที่จัดหาให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ 3. มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ให้ชัดเจนโปร่งใส	- อยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
3. การมีส่วนร่วม ในการบริหาร ทั่วไป	3.1 การมีส่วนร่วมใน การพัฒนาอาคารสถานที่ ที่ สิ่งแวดล้อม และ แหล่งเรียนรู้	3.1.1 มีส่วนร่วมในการ พัฒนาอาคารสถานที่ สิ่ง แวดล้อมและแหล่งเรียน รู้ในโรงเรียนให้อยู่ใน สภาพมั่นคง ปลอดภัย และพร้อมใช้งานอยู่ เสมอ	1. มีส่วนร่วมในการวางแผนในการ พัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ 2. ร่วมให้การสนับสนุนทางด้าน แรงงานและงบประมาณในการ พัฒนาฯ 3. ร่วมให้การสนับสนุนทางด้านงบ ประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการ พัฒนาฯ 4. ร่วมดูแล รักษาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ แหล่งเรียนรู้	- อยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น การประเมินหลัก	มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการประเมิน
		3.1.2 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียน	1. มีการแต่งตั้งตัวแทนชุมชนให้เป็นกรรมการรักษาความปลอดภัย 2. ร่วมวางแผนการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน 3. ร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้อาคารสถานที่ หรือทรัพยากรต่างๆของโรงเรียน	- อยู่ในระดับ ดี
	3.3 การมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน	3.3.1 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน	1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อมอบหมายหน้าที่การทำงาน 2. ร่วมดำเนินการ และให้การสนับสนุนทั้งด้านแรงงาน และเงิน 3. มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดกิจกรรมนักเรียน	- อยู่ในระดับ ดี

จากตาราง 7 ได้แสดงรายละเอียดของผลการประเมินการมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดน่านน้ำดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการ มี 4 มาตรฐาน 9 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน 1.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 1.1.1 ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำหรือปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาของสถาน

ศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่กำหนดไว้
2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการนำมา

จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

3. มีแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ต้องการของชุมชน

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับ ดี

ผู้ให้ข้อมูลทุกคนตอบว่าได้ดำเนินการตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

แต่เมื่อสอบถามเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเท่านั้น จึงขาดความหลากหลายในความคิดของกลุ่มคน เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับทีมประเมิน ได้ข้อสรุปว่า ควรจะมีการกระตุ้นกลุ่มของผู้ปกครองให้ร่วมแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นของการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. ขาดความหลากหลายในความคิดของกลุ่มคน ดังนั้นจึงควรมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครอง
2. ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงวัตถุประสงค์ให้เข้าใจอย่างทั่วถึง ซึ่งอาจเข้าใจเพียงคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดความตระหนักที่จะมาร่วมกันคิดหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัด 1.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานโรงเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนที่กำหนดไว้
2. มีการร่วมแสดงความคิดเห็น
3. มีแผนปฏิบัติงานโรงเรียนที่เป็นปัจจุบันที่ได้นำความคิดเห็นของชุมชนมาร่วม

พิจารณาจัดทำ

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับ พอใช้

เนื่องจากการจัดทำแผนปฏิบัติการส่วนใหญ่คณะครูจะเป็นฝ่ายดำเนินการ โดยจะยึดแผนพัฒนาของโรงเรียนเป็นแกนในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ แต่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้โรงเรียนจะมีการดำเนินงานอะไรบ้างตลอดปีการศึกษา ซึ่งชุมชนบอกว่าจะมีบทบาทในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการมากกว่าที่จะมาร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการดังกล่าว

จากการตรวจสอบเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการครบตามจำนวนที่ทางโรงเรียนได้ออกหนังสือเชิญ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาข้อ 1 แต่ในส่วนของการแสดงความคิดเห็นโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยจะเน้นในเรื่องของการวางแผนการจัดหาแหล่งทุนและทรัพยากรที่จะมาช่วยสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งโรงเรียนได้นำข้อเสนอที่ได้ไปกำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน แต่แม้ว่าจะมีการปฏิบัติตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ แต่ส่วนใหญ่แผนการปฏิบัติการดังกล่าวจะถูกกำหนดโดยทางโรงเรียนเกือบทั้งหมด โดยจะเป็นโครงการต่าง ๆ ที่คณะครูได้ร่วมกันคิดและรับผิดชอบดำเนินการ โดยที่ชุมชนยังไม่มีโอกาสในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นความต้องการของชุมชน ดังนั้นในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการในครั้งต่อไป ควรมีการกระตุ้นหรือเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดให้กับผู้เรียนในปีการศึกษาต่อไป

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. คณะครูเป็นผู้กำหนดโครงการ และการดำเนินงาน ไม่ได้มีการสำรวจความต้องการของชุมชนก่อน ดังนั้นก่อนที่คณะครูจะกำหนดโครงการ ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน และชุมชนว่าต้องการให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง

2. รายละเอียดของแผนปฏิบัติการส่วนใหญ่ไม่ได้มีการระบุให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าใดนัก ดังนั้นในการจัดทำแผนปฏิบัติการควรมีการระบุให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของกระบวนการดำเนินงาน ควรกำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง

มาตรฐานที่ 1.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 1.2.1 ชุมชนมีส่วนร่วมสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

และชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน
2. ร่วมจัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน
3. มีรายงานข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชนที่เป็นปัจจุบัน

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดีมาก

จากการสัมภาษณ์ และตรวจสอบเอกสาร พบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการสำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน เพื่อจัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน เนื่องจากได้จัดทำเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ซึ่งข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากโรงเรียนและชุมชนมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งประกอบด้วย 10 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และ อบต. ทั้ง 3 หมู่บ้าน จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาอีก 4 คน ตลอดจนคณะครูทุกคนก็ร่วมเป็นกรรมการด้วย โดยการจัดทำได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน จากแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนร่วมทำการวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน และแนวโน้มนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จากนั้นจึงได้มีการร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของรายงานอีกครั้ง แล้วจึงจัดทำเป็นรูปเล่มเสร็จสมบูรณ์

ตัวชี้วัด 1.2.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมรับรู้วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. มีความเข้าใจในความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับพอใช้

เนื่องจากให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม และได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ แต่ในส่วนของกำหน่วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย นั้น ยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจน

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ชุมชนขาดความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ซึ่งยังเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงควรมีการจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรกับชุมชนที่ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การดำเนินการมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันเป็นการวางแผนอนาคตให้กับผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ตัวชี้วัด 1.2.3 ชุมชนมีส่วนร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในสถานศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หรือเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดี

ชุมชนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้เข้าร่วมรับฟังคำชี้แจงจากทางโรงเรียนในช่วงต้นปีการศึกษา อีกทั้งยังได้พูดคุยกับคณะครูอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสอบถามจากบุตรหลานของตน และได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนบ้าง อย่างเช่น ได้แสดงความคิดเห็นในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในช่วงปลายภาคเรียนที่คณะครูได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน แต่ในส่วนของกาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตร ยังเกิดขึ้นไม่มาก

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เนื่องจากชุมชนไม่ค่อยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนะข้อควรปรับปรุงการใช้หลักสูตรเท่าใดนัก ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควมเปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ซึ่งอาจเป็นการปรับ ลด หรือเพิ่มเติมเนื้อหา หรือกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก ๆ และเมื่อชุมชนให้ข้อเสนอแนะแล้วก็ควรนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ชุมชนได้รู้สึกว่โรงเรียนให้ความสำคัญต่อความคิดของเขา

มาตรฐาน 1.3 การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาการเรียนรู

ตัวชี้วัด 1.3.1 ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และแหล่งเรียนรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องของการเข้าค่ายธรรมะ และให้ความรู้ในการทำดอกไม้จันทน์
2. ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนการให้ความรู้หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับทางโรงเรียนหรือกับครู

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับ ดีมาก

เนื่องจากชุมชนได้ดำเนินการทั้ง 2 กิจกรรม นั่นคือ ชุมชนได้ร่วมกันเป็นวิทยากร และยังอำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ เช่น วัด ในการจัดการเรียนวิชาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (พระพุทธศาสนา) กรณีตัวอย่างของการจัดโครงการถือศีลนอนวัด ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ตัวชี้วัด 1.3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีการเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนทั้งหมด
2. มีการส่งเสริม และสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียน
3. มีการกำกับ ติดตามการเรียนของนักเรียน และประสานงานกับครูประจำชั้น อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดีมาก

ผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ส่วนใหญ่แม้ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน แต่จะญาติผู้ใหญ่คนอื่นดูแลช่วยเหลือ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างพ่อแม่และครูประจำชั้น จนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

ตัวชี้วัด 1.3.3 ร่วมประเมินผลการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาให้ผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ
2. มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนปลายปีการศึกษา
3. มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนที่ได้รับมอบหมายในช่วงระหว่างเรียน

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดี

ส่วนใหญ่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมาร่วมประเมินผู้เรียนน้อยมาก ไม่ว่าจะในระหว่างปีหรือปลายปี แต่จะมีการให้ข้อมูลเมื่อทางโรงเรียนหรือครูร้องขอเกี่ยวกับพฤติกรรมของ

ผู้เรียนเมื่ออยู่บ้าน และได้มาร่วมรับรู้ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนปลายปีการศึกษา โดยโรงเรียนจะมีการจัดนิทรรศการผลงานนักเรียน ในช่วงปลายปีการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครอง มารับรู้ว่าตลอดปีการศึกษานั้นนักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องใดบ้าง

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนยังเกิดขึ้นไม่มากนัก โดยเฉพาะการประเมินระหว่างเรียน ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนระหว่างเรียน เนื่องจากจะได้นำข้อมูลที่ได้มาช่วยพัฒนาตัวผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนที่จะหายไปเมื่อถึงปลายภาคเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้นควรที่จะต้องนำข้อมูลนี้ไปพัฒนาการประเมินในชั้นเรียน

มาตรฐาน 1.4 การมีส่วนร่วมกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

ตัวชี้วัด 1.4.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพ

การศึกษาประจำปี

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีส่วนร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพประจำปี
 2. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
 3. มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
- ผลการประเมิน
- อยู่ในระดับดี

เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมรับรู้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปี ซึ่งจะจัดตอนปลายปีการศึกษานั้น ๆ เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบผลการดำเนินงานตลอดปีการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งตัวแทนชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการดังกล่าวยังเข้ามามีส่วนร่วมไม่มากนัก แต่ก็มีโอกาสในการเข้าร่วมรับรู้การดำเนินงาน ดังนั้นในส่วนของ การให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ชุมชนจึงยังไม่มีความมากนัก

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการดำเนินการประเมินและจัดทำรายงานคุณภาพประจำปี มักจะกระทำในช่วงใกล้หมดปีการศึกษา ซึ่งเป็นช่วงที่คณะครูค่อนข้างมีภาระงานมาก ดังนั้นถ้าไม่ได้มีการดำเนินการประเมินการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ภาระงานสะสม ดังนั้นครูบางท่านอาจใช้การประเมินสรุปงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นในการดำเนินการประเมินควรจะทำอย่างต่อเนื่อง เก็บข้อมูลโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการดำเนินงานในแต่ละโครงการจัดทำสรุปเข้าแฟ้มไว้ และเมื่อถึงปลายปีก็จะได้นำผลการประเมินที่ได้จัดทำไว้แล้วมาดำเนินการจัดทำรายงานสรุป นำไปให้คณะกรรมการประเมินร่วมพิจารณาอีกครั้งเพื่อรับรู้ และยอมรับร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ซึ่งได้จากผลการประเมินอย่างแท้จริง ก่อนจะนำไปเผยแพร่ต่อชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดได้รับทราบต่อไป

2. การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน 2.1 การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ตัวชี้วัด 2.1.1 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมเสนอแนะวิธีการในการจัดหา
2. ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดหาหรือระดมทรัพยากร
3. บริจาคงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดีมาก

เนื่องจากวิธีการจัดหารายได้ส่วนใหญ่เกิดจากความคิดของชุมชน และได้ร่วมดำเนินการในการจัดหาหรือระดมทรัพยากรเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการบริจาคงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษาอย่างมาก ตัวอย่างเหตุการณ์ ได้แก่ การร่วมกันจัดหาผ้าป่าเพื่อการศึกษา มาสร้างห้องสมุด และการจัดการแข่งขันฟุตบอลด้านยาเสพติดเพื่อนำรายได้มาปรับปรุงสนามฟุตบอลโรงเรียน

ตัวชี้วัด 2.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ วัตถุประสงค์ที่จัดทำ

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมประชุมรับฟังการชี้แจงรายได้หรือเงินนอกงบประมาณที่ร่วมกันจัดทำ
2. ร่วมจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้ชัดเจนโปร่งใส
3. ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณที่จัดทำให้เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดีมาก

โรงเรียนมีการจัดประชุมชี้แจงกับชุมชนเกี่ยวกับรายได้ที่ได้ร่วมกันจัดทำ พร้อมทั้งมีการแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างชัดเจนทุกครั้งที่มีการร่วมจัดหารายได้ ตัวอย่างเช่น การจัดหาผ้าป่าเพื่อการศึกษา เมื่อได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ก็ได้มีการจัดคณะกรรมการรวบรวมจำนวนเงินที่ได้ โดยมีการนับนับให้เห็นอย่างทั่วถึง และจดบันทึกทำบัญชี เมื่อนำไปใช้ตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้แล้ว ก็จะมีการประชุมชี้แจงในวาระการประชุมต่าง ๆ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบ หรือผู้ปกครองรับทราบ

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป มี 2 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน 3.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้

ตัวชี้วัด 3.1.1 ชุมชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพมั่นคง ปลอดภัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมดูแล รักษาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้
2. ร่วมให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานและงบประมาณ วัตถุประสงค์ในการพัฒนา
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอาคารสถานที่

สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับดีมาก

เนื่องจากการร่วมวางแผน และให้การสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมาก เช่น ปรับพื้นที่สนามฟุตบอล พัฒนาสนามเด็กเล่น และกำลังดำเนินการสร้างห้องสมุด

ตัวชี้วัด 3.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของโรงเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ร่วมเป็นกรรมการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา
2. ร่วมปฏิบัติตามกฎระเบียบการใช้อาคารสถานที่ หรือทรัพยากรต่างๆ

ของโรงเรียน

3. ร่วมวางแผนหรือให้ข้อเสนอแนะในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน
- ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับ ดี

เนื่องจากการแต่งตั้งชุมชนให้ร่วมเป็นกรรมการรักษาความปลอดภัย โดยมีหน้าที่ มาดูแลสถานศึกษาในยามวิกาล นอกจากนี้ชุมชนยังร่วมกันวางแผนการรักษาความปลอดภัยใน โรงเรียน เช่น สร้างข้อตกลงในการใช้ถนนในโรงเรียนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ แต่การปฏิบัติตามอาจยังไม่ทั่วถึง จำเป็นต้องใช้เวลาในการประชาสัมพันธ์กับบุคคลที่ยังไม่ทราบ

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อปฏิบัติของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษายังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่สาธารณะ ที่ชุมชนสามารถ เข้ามาร่วมใช้ประโยชน์จากบริเวณ อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งบางครั้งคนบางกลุ่มอาจ ไม่ทราบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนจึงอาจมีการละเมิดก็เป็นได้ ดังนั้นจึงควรมีการ ประชาสัมพันธ์ โดยอาจติดป้ายประกาศข้อปฏิบัติในการใช้สถานศึกษาให้เห็นโดยทั่วกัน หรือฝาก ประชาสัมพันธ์ไปยังผู้นำชุมชนเพื่อให้เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์

มาตรฐาน 3.2 การมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน

ตัวชี้วัด 3.2.1 ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ให้กับนักเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อมอบหมายหน้าที่การทำงาน
2. ร่วมดำเนินการ และให้การสนับสนุนทั้งด้านแรงงาน และเงิน
3. มีส่วนร่วมในการประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ผลการประเมิน

- อยู่ในระดับ ดี

เนื่องจากมีการร่วมวางแผนและได้ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ในการจัดโครงการถือศีลนอมนวัด จะมีการประชุมเพื่อวางแผนแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบ หลังจากนั้นก็ได้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งยังให้การสนับสนุนด้านแรงงานและเงินทุนในการจัดกิจกรรม แต่ในส่วนของ การประเมินนั้นชุมชนยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากนัก แต่ก็มี การประเมินแบบพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการบ้างในบางครั้งถ้าได้รับการสอบถามความคิดเห็น

ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ชุมชนมีโอกาสในการประเมินการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด น้อยมาก เนื่องจากโรงเรียนยังเปิดโอกาสไม่มากนัก ส่วนใหญ่การประเมินจะมองไปผลผลิตที่ได้รับ ผ่านมุมมองของตัวครูผู้ดำเนินการ แล้วนำมาสรุปเป็นผลการดำเนินงานด้วยตนเอง โดยไม่ค่อยได้ สอบถามจากชุมชนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนไม่สะดวกที่จะทำแบบประเมินเท่าใดนัก ดังนั้นโรงเรียนก็อาจใช้การสัมภาษณ์แบบปากเปล่าเพื่อสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะในมุมมองของผู้ปกครองซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

สรุป

การประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนตามตัวชี้วัดต่าง ๆ มีผลตามระดับผลการ ประเมินดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับพอใช้ มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัด 1.1.2 และ 1.2.2
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับดี มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัด 1.1.1, 1.2.3, 1.3.3, 1.4.1, 3.1.2 และ 3.2.1
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับดีมากมี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัด 1.2.1, 1.3.1, 1.3.2, 2.1.1, 2.1.2 และ 3.1.1

สรุปรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมในขั้นการนำเสนอผลการประเมินและการนำไปใช้

1. **วัตถุประสงค์** : เพื่อร่วมกันนำเสนอผลการประเมินต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อทำให้เกิดการยอมรับร่วมกัน

2. **ผู้มีส่วนร่วม** : ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง

3. **องค์ประกอบของเนื้อหา** : รายงานผลการประเมิน ซึ่งควรมีองค์ประกอบดังนี้
(1) ความสำคัญของการประเมินการมีส่วนร่วม (2) วัตถุประสงค์ของการประเมิน (3) องค์ประกอบของการประเมิน ได้แก่ มาตรฐาน ตัวชี้วัด เกณฑ์ และวิธีการประเมิน (4) เครื่องมือที่ใช้ (5) สรุปผลการประเมิน อภิปราย และข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

4. **วิธีดำเนินการ** : 1) จัดประชุมวิพากษ์ผลการประเมิน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมรับรู้และมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งผลการประเมิน เพื่อให้เกิดการยอมรับในผลการประเมินร่วมกัน เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว 2) ดำเนินการปรับรายงาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ 3) นำเสนอต่อผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่มีความต้องการ เพื่อที่จะได้นำสารสนเทศที่ได้ไปดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อไป

ตอนที่ 2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมฯ ไปใช้

สำหรับปัญหา อุปสรรค และข้อค้นพบที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมสำหรับการประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้น ผู้วิจัยได้มีการศึกษาโดยการสังเกต และสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินทุกฝ่าย ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน ประกอบด้วย คณะครู และตัวแทนชุมชนที่ได้กำหนดไว้ และกลุ่มผู้มาให้ข้อมูลประกอบการประเมิน ซึ่งได้นำเสนอผลการศึกษา ออกเป็น 2 ประเด็นคือ

2.2.1 ปัญหา อุปสรรค เนื่องจากของการใช้แผนการประเมินการมีส่วนร่วม

2.2.2 ปัญหา อุปสรรค ของการดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมความพร้อม (2) ขั้นวางแผนการประเมิน (3) ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล (4) ขั้นวิเคราะห์และสะท้อนกลับ (5) ขั้นนำเสนอผลและนำไปใช้

โดยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.2.1 ปัญหา อุปสรรค ของการใช้แผนการประเมินการมีส่วนร่วม

1) ในส่วนของมาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ พบว่า บางอย่างมีความซ้ำซ้อนกัน แต่ยังคงไว้เนื่องจากเห็นว่ามีส่วนดีในแง่เป็นการตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกัน และมีบางตัวที่ต้องมีการปรับภาษาให้ชัดเจน เข้าใจตรงกัน ตัวอย่างเช่น มาตรฐานในการกำหนดนโยบาย ซึ่งมีตัวชี้วัด 2 ตัวได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาใกล้เคียงกัน ซึ่งจากที่ประชุมยังยืนยันที่จะยังคงไว้ โดยที่ประชุมให้เหตุผลว่า

“...มีความใกล้เคียงกัน แต่ไม่เหมือนกัน จริง ๆ มันเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องเข้ามาช่วยทั้งคู่ เพียงแต่ตัวบ่งชี้แรกทำก่อน และตัวบ่งชี้ที่ 2 จึงตามมาทีหลัง ก็ไม่เป็นไร เอาไว้แบบนี้แหละ แล้วอีกอย่างการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มันทำ 5 ปีครั้ง แต่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มันทำทุกปี ยังไงก็ไม่เหมือนกัน...”

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดบางตัวอาจไม่ค่อยสัมพันธ์กับมาตรฐานเท่าใดนัก แต่มีความจำเป็นต้องคงไว้เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วม เช่น

มาตรฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้
ตัวชี้วัดที่ 3.1.2 มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียน ซึ่งถ้าพิจารณาแบบผิวเผินอาจดูเหมือนไม่มีความเกี่ยวข้องกัน แต่ถ้ามองในภาพรวมแล้ว การพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ ก็ทำให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของโรงเรียน

ดังความคิดเห็นของ ครูเหม่ม ที่กล่าวว่า

“...ที่ว่าจะเอาข้อ 3.1.2 รวมไปด้วย เพราะว่ามันก็เกี่ยวกันนะ ก็ถ้าชุมชนเขามาร่วมดูแล รักษาความปลอดภัย อย่างช่วยจัดการสิ่งแวดล้อมให้น่าดู สวยงาม มันก็ทำให้ปลอดภัย และถือว่าเป็นการพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมฯ อีกด้วย...”

2) การใช้เครื่องมือที่เป็นแบบประเมิน ค่อนข้างมีความยุ่งยากในการให้ข้อมูล เนื่องจากชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการดำเนินงานตามตัวชี้วัดนั้น บางครั้งไม่สามารถอ่านได้ หรือกลัวเขียนไม่ถูก จึงไม่กล้าเขียน ซึ่งต้องปรับการเก็บข้อมูลในภายหลังเป็นการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยยึดประเด็นในแบบประเมิน เพื่อหาข้อสรุป

3) การเก็บข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญของผู้ประเมิน ในการเก็บข้อมูล โดยผู้ประเมินต้องมีความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพราะมีฉะนั้นอาจได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งในการประเมินครั้งนี้ได้กำหนดให้มีผู้ประเมินหลายคนมาเก็บข้อมูล เพื่อจะได้มีการตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้ ป้องกันการผิดพลาดหรือให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

4) เกณฑ์การตัดสิน ยังขาดความเป็นปรนัย ต้องอาศัยความรู้สึกของผู้ประเมิน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องก็ต้องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ประเมินกันก่อนที่จะดำเนินการตัดสินผลการประเมิน

2.2.2 ปัญหา อุปสรรค ของการดำเนินการใช้รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม ได้ผลดังนี้

1) ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทั้งชุมชน จะต้องทำให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการประเมินเพื่อที่จะนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการพัฒนาอย่างแท้จริง ไม่ใช่ประเมินเพื่อไปแข่งขันกับหน่วยงานใดหรือไม่ได้เป็นการตัดสินถูกผิด ทั้งนี้เพราะมักจะเกิดปัญหาในตอนสรุปผลการประเมิน ที่มักจะมีการป้องกันตัวเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ดีเกินความเป็นจริง ซึ่งเกิดจากความมีอคติในการประเมินตนเอง ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการประเมินเที่ยงธรรมมากที่สุดต้องการออกแบบการประเมินให้มีความตรงมากที่สุด

2) ในเรื่องของการกำหนดเวลา เนื่องจากแต่ละฝ่ายต่างมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องมีภาระในเรื่องของการประกอบอาชีพ โดยทางโรงเรียนทั้ง 2 แห่งให้กำหนดเวลาที่ต่างช่วงกัน โดยโรงเรียนวัดน่านน้ำ ว่าควรใช้เวลาในช่วงเช้าไปควรเกิน 10 โมงเช้า และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 1-2 ชั่วโมง ในขณะที่โรงเรียนวัดวังวนจะสะดวกในช่วงบ่าย โดยเริ่มตั้งแต่ บ่ายโมงครึ่งจนถึง 4 โมงเย็น

3) ในเรื่องของการกำหนดบุคคลที่มามีส่วนร่วมในการประเมินควรต้องกำหนดบุคคลที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่อยู่ในชุมชนและสามารถให้ความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในช่วงแรกได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนเข้าร่วม แต่พบปัญหาว่ามีคณะกรรมการสถานศึกษาบางท่านที่มีตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น จึงมีภาระงานในหน้าที่มาก ทำให้ไม่สามารถให้เวลากับการประเมินได้อย่างเต็มที่ แต่ก็สามารถมีส่วนร่วมบ้างในบางครั้ง ดังนั้นจึงควรมีการปรึกษากับผู้บริหารหรือคณะครูเพื่อร่วมกันกำหนดบุคคล

4) ในเรื่องของกาใช้ภาษาในการสื่อสารจำเป็นต้องปรับระดับให้เข้าใจง่าย เนื่องจากในช่วงแรก ๆ ผลการตอบรับในเรื่องของความเข้าใจต่อสิ่งที่สื่อสารออกไปน้อยมาก จากการสอบถามก็พบว่าชุมชนไม่เข้าใจในศัพท์บางอย่าง จึงต้องมีการอธิบายหรือยกตัวอย่างให้ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยอาจต้องมีการปรับในเรื่องนี้อย่างมาก โดยบางครั้งต้องมีการพูดคุยกับคณะครู เพื่อให้เข้าใจตรงกันก่อนที่จะสื่อสารไปยังชุมชน เพื่อให้มีการปรับคำพูดให้เข้าใจง่ายขึ้น

5) ปัญหาในการเก็บข้อมูล ถ้าเป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะของการใช้แบบสอบถาม โดยการให้เขียน จะไม่สามารถทำได้ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้ถ้าเป็นผู้สูงอายุก็จะมีปัญหาในแง่ของสายตา ซึ่งทั้ง 2 กรณีจะทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลเลย ดังนั้นจึงต้องมีการปรับวิธีการเก็บข้อมูลเป็นลักษณะพูดคุยซักถามสัมภาษณ์ให้ตอบจะสะดวกกว่า

6) ปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการประเมิน เนื่องจากขาดผู้ประสานงานระหว่างชุมชนและโรงเรียน อย่างเช่นกรณีโรงเรียนวัดวังวน เมื่อมีข้อจำกัดที่เป็นเหตุสุดวิสัย โดยขาดผู้ประสาน และมีอำนาจในการตัดสินใจ จะพบว่าการทำงานไม่สามารถต่อเนื่องต่อไปได้ เนื่องจากคณะครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน จะดำรงไว้เพียงงานในหน้าที่สอนเท่านั้น อีกทั้งบรรยากาศในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการดำเนินการวิจัยต่อไป นั้นแสดงว่าผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างมาก

ตอนที่ 2.3 ผลพัฒนาการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการใช้รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของพัฒนาการการมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำเสนอเป็นรายกรณี ดังนี้

โรงเรียนวัดน่านน้ำ

การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนวัดน่านน้ำจะมีพัฒนาการการมีส่วนร่วมชัดเจนในแง่ของระดับการมีส่วนร่วม โดยแม้ว่าในระยะแรกของการลงพื้นที่จะเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาก ในแง่ของความดี แต่ส่วนใหญ่จะเข้ามาช่วยรับรู้หรือร่วมงานมากกว่า ที่จะเข้ามาช่วยในการแสดงความคิดเห็น หรือร่วมวางแผนในการทำงาน แต่จากการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือร่วมวางแผนการทำงานก่อน จากนั้นก็ได้มีการร่วมงาน และสุดท้ายก็มีการร่วมประเมินผลการทำงาน ซึ่งสามารถนำเสนอผลพัฒนาการการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นรายกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดน่านน้ำได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรในโรงเรียน

ในระยะแรกการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก และขอความร่วมมือจากทางชุมชนในการสนับสนุนทางด้านเงินทุนและแรงงาน เท่านั้น แต่หลังจากนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เป็นผู้เสนอความต้องการในการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง แทนการมอบหมายจากทางโรงเรียน

2. กลุ่มผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการมาร่วมประชุมรับรู้ รับฟังคำชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ จากทางโรงเรียนหรือไม่ก็มีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานหรือด้านทุนทรัพย์ตามที่โรงเรียนแสดงความต้องการเท่านั้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้นเท่านั้น แต่หลังการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ พบว่า เกิดพัฒนาการการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน นั่นคือ กลุ่มผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ร่วมคิด หรือให้ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน อีกทั้งยังมีโอกาสได้ร่วมวางแผนการทำงานการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับผู้เรียน เช่น โครงการถือศีลนอนวัดปฏิบัติธรรม ผู้ปกครองได้มีโอกาสเสนอความต้องการให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ได้ร่วมเสนอความต้องการที่จะเข้าไปช่วยเหลือหรือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอคอยการมอบหมายจากทางโรงเรียน จากนั้นก็ได้มีการร่วมดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้ตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้เสนอความต้องการไป ตลอดจนท้ายสุดได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ และร่วมชื่นชมยินดีในความสำเร็จของงาน โดยได้รับคำชมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมศึกษาโครงการถือศีลนอนวัดปฏิบัติธรรมนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นเพียงตัวอย่างของพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่ค่อนข้างจะมีความสมบูรณ์ตามระบบการทำงาน เพราะผู้ปกครองมีโอกาสได้ร่วมคิดวางแผน ร่วมดำเนินงานตามแผน ร่วมประเมินผล และอาจร่วมถึงการร่วมเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ด้วย แต่ทั้งนี้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับสูงของผู้ปกครองที่จะเกิดขึ้นจะมากหรือน้อยนั้น ก็ขึ้นอยู่กับงานหรือมาตรฐานการมีส่วนร่วม นั้น ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองโดยตรงหรือไม่ เช่น ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายนี้ ผู้ปกครองก็มีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ แต่จะให้มาร่วมในการคิดกำหนดแนวทางซึ่งเป็นหลักทางวิชาการหรือทางบริหาร ค่อนข้างจะทำได้ยากและเกิดขึ้นน้อย เนื่องจากข้อจำกัดทางการศึกษาของผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามโดยสรุปแล้วเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการประเมิน พบว่า ผู้ปกครองมีพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น โดยเพิ่มขึ้นในแง่ความถี่ และระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับสูง ตลอดจน ได้มีโอกาสเป็นผู้เสนอความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตนเอง แทนการสนองความต้องการจากทางโรงเรียนฝ่ายเดียว

3. กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา แม้ว่าจะมีศักยภาพในการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับสูง ได้แก่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินและปรับปรุงผลการดำเนินงาน ก็ตาม แต่ก็พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเท่าที่ควร โดยส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ ต่อนโยบาย หรือโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนนำเสนอ โดยมีหน้าที่ลงลายมือชื่อเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานครบตามขั้นตอนเท่านั้น โดยที่มิได้มีการร่วมพิจารณาหรือ มีส่วนร่วมกับงานนั้น ๆ อย่างแท้จริง

ดังคำพูดของครูไอ้ะ กล่าวไว้ว่า

“...อย่างบัญชีรายรับรายจ่ายของเราต้องมีกรรมการตรวจสอบทุกเดือน ก็ไม่ยากหรอก วันไหนต้องการให้เซ็น ถ้าเห็น...ผ่านมา บางทีก็เรียกให้มาเซ็นได้เลย...”

แต่เมื่อได้นำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้คณะกรรมการได้เข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งได้มีการรับรู้ทุกฝ่าย ถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่ามิใช่เพียงแค่มารับรู้ รับทราบนโยบายอย่างเดียว แต่ต้องร่วมกันคิด ร่วมวางแผน ร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป สำหรับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับสูงของคณะกรรมการสถานศึกษา มีการแสดงออกมากขึ้นและมีจำนวนบ่อยครั้ง จากเดิมคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีการจัดประชุมร่วมกับคณะครูอย่างเป็นทางการ ตามหลักการที่กำหนด แต่เมื่อนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ก็พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากขึ้น อย่างน้อยก็ได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนการประเมิน หรือมารับรู้ผลการดำเนินการจัดการศึกษาด้วยตนเอง แทนการบอกเล่าจากผู้บริหารในการประชุม อบรม.สัมมนาประจำเดือนเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในบทบาทของตนเองมากขึ้น

โรงเรียนวัดวังวน

การมีส่วนร่วมของชุมชนโรงเรียนวัดวังวนมีความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนมากกว่าโรงเรียนวัดน่านน้ำ แม้ว่าอาจจะไม่ได้ดำเนินการประเมินการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบอย่างชัดเจน แต่สังเกตได้จากความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม โดยในช่วงแรกที่เข้าไปพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเกิดขึ้นน้อยมาก แทบจะไม่ได้มีการปะทะสัมพันธ์กันเลย โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนน้อยมากสังเกตได้จากไม่มีการจัดประชุมกันเลยที่มีชุมชนเข้ามาร่วม โดยโรงเรียนก็ให้เหตุผลว่าเชิญไปหลายครั้งแล้วก็ไม่มาทำให้ในตอนหลังจึงไม่มีการจัดประชุมอีกเลย แต่เมื่อได้นำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. มีการติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมากขึ้น โดยมีการปรับวิธีการติดต่อจากที่เคยแต่ส่งจดหมายฝากไปกับนักเรียนก็เปลี่ยนมาเป็นไปเยี่ยมตามบ้านบ้างในบางครั้งที่เป็นการประชุมที่สำคัญมาก ๆ หรือการให้ข้อเสนอแนะจากชุมชนให้กับทางโรงเรียนว่าในการส่งจดหมายเชิญประชุมนั้นควรมีการเขียนรายละเอียดพอสังเขปว่าจะให้ไปทำอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้มีการเตรียมตัว ซึ่งเปลี่ยนจากเดิมไม่ค่อยได้ให้รายละเอียดเท่าที่ควรทำให้ชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วม ดังคำพูดของน้าลำที่กล่าวไว้ว่า

“เวลาครูส่งจดหมายไป ผมอยากให้ใส่รายละเอียดว่าจะให้ไปทำอะไร เพื่อที่ผมจะได้เตรียมตัวมา อย่างวันนี้ผมไม่รู้จะให้มาทำอะไร ดินะที่ขับรถผ่าน ไม่นั่นก็คงไม่มา แต่จะมาถามผมเดี๋ยวนี้ ตอนนี้อย่างผมก็นึกไม่ออก ยังไงก็ขอร้องให้ทำสักนิดนะ”

2. มีการประสานสร้างความเข้าใจในประเด็นที่ขัดแย้งกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น ในเรื่องของการเงินที่เป็นปมในอดีต ก็ได้มีการมาชี้แจงเหตุผล และการใช้จ่ายให้โปร่งใส

3. ชุมชนได้รับรู้ปัญหาของโรงเรียนที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากชุมชน ทำให้เต็มใจในการช่วยเหลือ และสามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องพึ่งทางการ เช่น การปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชนที่มีวัสดุอุปกรณ์ก็มาช่วยเหลือได้ทันที

ตั้งคำถามสนทนาระหว่าง ผอ. ผู้ช่วย กับ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน

ผอ. : “...ตอนนี้โรงเรียนมีปัญหาหนักพิราบบารบกวนนักเรียนมาก มันซัดลงมา โดยเฉพาะ ป. 4 ดมทั้งวัน ป. 5 ก็โดน ครูก็รับ เด็กก็รับ แก่แล้วแต่มันก็ยังไม่ได้ ไม่รู้จะแก้ปัญหายังไงดี อยากให้ช่วยกันเสนอความคิดว่าจะหาทางแก้ปัญหายังไงดี เพราะทางโรงเรียนแก่แล้วแก้อีกก็ยังไม่ได้อีก”

ผู้ช่วย : " มันมีรางวัล มันมีรัฐ มีช่อง มันเข้าไปได้ อีกอย่างไม้ ฝาต่าง ๆ มันผุ มันตอกตะปูไม่อยู่แล้ว"

พี่แดง : " ต้องอุดรูที่มันเข้าให้ได้ก่อน ตีฝาใหม่เลย"

ผู้ช่วย : " ตีไม่ได้หรอก มันพังหมดแล้ว ไม่คุ้มหรอก อาคารมันเก่ามาก"

ผอ. : " เราของบสร้างใหม่ทุกปี แต่ก็ยังไม่ได้ จริง ๆ อาคารนี้เขาจำหน่ายออกแล้ว แต่ขาดงบประมาณมาสร้างใหม่ ก็ชี้แจงให้ฟัง เดียวจะว่า ผอ. ไม่สนใจ ไม่ดูแล จริง ๆ ทำทุกปี แต่เด็กเราน้อย เรามีรายชื่ออยู่ทุกปี แต่พอถึงเวลาเราก็โดนตัด ก็อยากให้คณะกรรมการช่วยกันดูแลหน่อยแล้วกัน"

มัคนายกวัด : " ตอนนี้เรามีเงินแล้วเราก็เอาไปซื้อข่ามาติดก็ได้ เงินมันไม่หมดหรอก"

ผอ. : " ตอนแรกเรามีความคิดว่าเราจะทอดผ้าป่า เอาเงินมาเปลี่ยนหลังคาใหม่ ซ่อมฝาใหม่ ปรากฏว่าเขตเขาไม่เห็นด้วย เพราะเดี๋ยวก็ต้องรื้อ เพราะโรงเรียนเราเขาให้รื้อแล้ว แต่ยังไม่มีการมาสร้างใหม่ เราก็ต้องซ่อมแซมไป"

พี่แดง : " เราไปซื้อตะแกงยกม้วนเลย แล้วมาตัดเอาเอง เดียวเรามาช่วยกันชิงก็ได้ จะเอาวันไหนดีหะ ครูใหญ่บอกมาก็แล้วกัน"

4. โรงเรียนได้รับรู้ถึงความต้องการของชุมชนในการดำเนินการจัดการศึกษา จะได้นำไปปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการ

ตัวอย่างคำพูดของผู้ปกครอง

น้ำค้าง : " อยากให้เครื่องตัดในการสอน เพราะเวลาไปแข่งกับในเมือง ถ้าจะได้สู้เขาได้ จะได้สอบติด เพราะเวลาลูกจบ ป.6 ถ้าสอบเข้าไม่ได้ เราก็อยากให้ลูกเรียน ก็ต้องหาทาง ยัดเงินเพื่อให้ลูกได้เรียน"

ตัวอย่างการสนทนาระหว่างผู้ปกครองและผู้ช่วย

ลัดดา : " อยากให้มีการออมทรัพย์ เพื่อจะได้รู้จักการประหยัด"

ผู้ช่วย : " จริงๆ เมื่อก่อนเราก็ทำ แต่ตอนหลังมันมีปัญหา มีการขโมยออมสินกันบ้าง เวลาไปฝากก็มีปัญหา เพราะเดี๋ยวนี้ทางธนาคารเขาไม่มาที่โรงเรียน เราต้องขนเด็กไป ซึ่งครูที่นี่ก็ไม่มียก ทำให้ตอนหลังเลยยกเลิกไป แต่ถ้าผู้ปกครองสนับสนุน ผมก็จะเอาเสนอต่อที่ประชุม"

5. มีการปรับระบบการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการเชิญให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมดำเนินการมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้ร่วมกันรับผิดชอบถึงผลการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้นเป็นผลพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นในภาพรวม แต่ถ้ามหากพิจารณาผลพัฒนาการการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นรายกลุ่มของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนวัดวังวนสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม เช่นเดียวกับกับโรงเรียนวัดน่านน้ำ นำเสนอผลดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรในโรงเรียน

ในระยะก่อนนำรูปแบบการประเมินไปใช้ บุคลากรในโรงเรียนจะทำหน้าที่ในการดำเนินการจัดการศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยชุมชนแทบจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมใด ๆ เลย แต่หลังจากการนำรูปแบบการประเมิน บุคลากรในโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่จัดนั้นเป็นผลมาจากการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากต้องมีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการประเมินแบบมีส่วนร่วม จึงส่งผลให้เกิดประชุมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระยะต่อมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้คณะครูก็ได้มีโอกาสพูดคุยชี้แจงร่วมกับชุมชนมากขึ้น จากเดิมไม่ได้มีกิจกรรมใด ๆ ร่วมกันเลย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ส่งผลให้กลุ่มบุคลากรในโรงเรียนได้มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นอีกด้วย

2. กลุ่มผู้ปกครอง

ก่อนการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า ผู้ปกครองเป็นกลุ่มคนเดียวที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยเข้ามามีส่วนร่วมในวันสำคัญต่าง ๆ เท่านั้น และได้มีโอกาสพูดคุยกับคณะครูบ้างในช่วงมารับบุตรหลาน แต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ เลย แต่เมื่อได้นำรูปแบบการประเมินไปใช้ แม้ว่าเป็นเพียงช่วงหนึ่งเท่านั้น ก็พบว่า ผู้ปกครองรู้สึกดีใจที่ได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ได้ร่วมเสนอความต้องการเพื่อให้โรงเรียนนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงการจัดการศึกษา อีกทั้งได้รับทราบความเป็นไปของการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากในระยะแรกที่ผู้วิจัยเข้าไปไม่เคยได้มีการจัดประชุมผู้ปกครองเลยสักครั้ง ดังนั้นในการนำรูปแบบการประเมินก็ได้มีการนัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าจะต้องมีการจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ซึ่งจะถือเป็นข้อปฏิบัติในภาคการศึกษาต่อไป ดังนั้นโดยสรุปแล้ว พบว่า

ความต้องการ หรือแม้กระทั่งได้มีโอกาสมารับรู้ รับฟัง ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้น ซึ่งในตอนแรกก็ยังไม่

3. กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน

กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชนมีบทบาทมากขึ้น จากเดิมที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานการจัดการศึกษาเลย เนื่องจากไม่ได้มีการประทะสัมพันธ์กับทางโรงเรียน ทำให้มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างชัดเจน นั่นคือ การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ แต่เมื่อนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ พบว่า ทำให้เกิดการประทะสัมพันธ์กันมากขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน โดยเนื้อแท้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ แต่ขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จึงทำให้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน แต่เมื่อนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมมาใช้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และทำความเข้าใจร่วมกัน ทำให้มองเห็นปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และจุดที่ควรต้องเร่งพัฒนา นั่นคือโดยสรุปแล้ว กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน มีพัฒนาการการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในระดับสูง ได้แก่ เข้ามา่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินและปรับปรุง รวมไปถึงร่วมเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

บทสรุปผลพัฒนาการการมีส่วนร่วม

จากการนำรูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมสำหรับประเมินและพัฒนาการมีส่วนร่วมไปใช้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 2 แห่ง มีพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น โดยโรงเรียนที่มีส่วนร่วมน้อย ก็จะมีพัฒนาการการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนมากกว่าโรงเรียนที่มีส่วนร่วมปานกลางถึงมีส่วนร่วมมาก โดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของความถี่ในการเข้ามามีส่วนร่วม และระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะพิจารณาในภาพรวม หรือในรายกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นั่นคือ รูปแบบการประเมินแบบมีส่วนร่วมทำให้เกิดพัฒนาการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยไปกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วม ทำให้เข้าใจบทบาทในการมีส่วนร่วมของตนมากขึ้น และรับรู้ถึงบทบาท โดยการสร้างข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือไม่ มากน้อยเพียงพหรือยัง เพื่อนำไปสู่สารสนเทศที่จะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ต่อไป